

ΔΙΑΤΑΞΙΣ ΚΥΠΡΙΑ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΑΠΑ

ΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ.

CONSTITUTIO CYPRIA ALEXANDRI PAPÆ IV.

Τὰ παρὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου πάπα τοῦ τετάρτου ἀνερθέντος (1) καὶ κανονικῶς ὄρισθέντα ταῖς ἀμφιψύσοις ἐν τῇ νήσῳ Κύπρῳ Ἐκκλησίαις, καὶ τοῖς ἐν ταύταις ἀρχιερατεύοντις, Ἰταλοῖς τε καὶ Γραικοῖς.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ἐπίσκοπος, δούλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὴν μέλλουσσαν τοῦ πράγματος μηδὲν.

Εἰς τὸ διηγεῖται τὸ τῆς δίκης σεῖας (2) ἔκτινεται ἀρεδῆλως ἐν τῷ τούς ἐν τῶν ἀμφιλογιῶν διαπληκτισμούς, οὐποτε παρασκευάζοντας τὴν ἀγάπην, ἀλλὰ τραυματίζοντας τὴν ἀγάπην · τῇ τῆς εἰρήνης σιγῇ κατευνάζεσθαι ἐνθεν τοι εἰς τὴς ἀντεστάσεις αἱ ἄνδρες διαφωνοῦσιν ἐκκλησιαστικοί, οὐκ ὅτι τοῦτο πρὸς ἀλλήλους χρη σίναι εἰρηνικούς, ὅτε ἐν τοῖς ἄλλοις ὀψὲλουσσιν εἴναι εἰρηνικοί · τῇ τῆς κριτικῆς συνέσπους ἐπιμελεῖσθαι, καὶ πρὸς τὴν διαλλογὴν τῆς διδιχονοίας, ἐν ἀγάπης δεσμῷ ἔξοχοις χρεών ἐπαγρυπνεῖν · οὐ γάρ ἐν βιασοῦ πνεύματος ζάλη, ὁ πολλάκις τὴν τῶν πράγμάτων ἀνατρέπει κατάστασιν, καὶ τὴν στερότητα θλάψει, οὐτ' ἐν τοῖς τῶν θορύβων κλόνοις, τοῖς πλειστάκις ἐκ τῶν διδιχονοῖν ὄρμωμάντοις τὸ τῆς καθολικῆς ἐνώσεως προκόπτει αἰδέστημος · πλὴν ἡχοῖ λεπτῆς αὔρας, τουτέστιν εὐμενεῖ πραότητι κούφου πνεύματος, ἢ τῶν ἀμφιλογούντων πραύνοντας ζέσοντες οἱ θυμοί.

(2) Ἐπεὶ δὲ ὁ εὐλαβῆς ἀδελφὸς ἡμῶν Γερμανὸς, ὁ τῶν ἐκ Κύπρου Γραικῶν ἀρχιεπίσκοπος, μετὰ τῶν τοῦ εὐλαβοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν ἀρχιεπισκόπου · Λευκοτίου ἐπιτρόπου, τῷ καὶ ἡμᾶς ἐνεδήμηταν δικαστηρίῳ · οἱ αὐτοὶ τῶν Γραικῶν ἀρχιεπίσκοπος

A Decreta Alexandri papæ IV rite et canonice constituta in controversia Ecclesiarum insulæ Cypri earumque præsulum tunc Italorum, tum Graecorum.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, ad futuram rei memoriam.

Cum justitiae cultus perpetuo longe lateque explicetur manifeste quando contentiosæ litigantium concertationes, quæ charitatem nullatenus conciliant, sed perimunt, pacis silentio supprimuntur; idcirco in obortis controversiis, quibus discordes inter se ecclesiastici contendunt viri, qui hoc ipso quod aliorum pacis assertores esse convenit, inter se deberent esse pacati, accurato judicialis cognitionis examine charitatisque vinculo ad dissensiones reconciliandas summo necesse est studio invigilare: non quidem in vehementi procellarum strepitu, qui saepè saepius tranquillum perturbat rerum statum; neque turbarum temolu, qui crebris acri dissensionum impulsu catholicam unionis convellit observantiam; sed potius in sonitu auræ lenis, placida nimirum mansuetudine sedati spiritus, qua ardentes dissidentium mitigantur animi.

Postquam reverendus frater noster Germanus, archiepiscopus Graecorum qui sunt in Cypro, et procuratores reverendi fratris nostri archiepiscopi Leucosiae ad tribunal nostrum devenerunt, tum ipse Graecorum archipiscopus, tum alii cum ipso

cōn*nere Præsini, Italum, et Germanum Pesimandrum, Græcum, utrumque archiepiscopum insulæ Cypri.*

(2) Pacem longo et obscuro interpretis hyperbato præclare commendat pacis studiosus pontifex, ducto exordio a verbis Isaiae (xxxii, 17): *Et erit opus justitiae pax, et cultus justitiae silentium, et securitas usque in sempiternum;* licet Graeci interpres verba detorserit tenebrasque, Latini sermonis fortasse parum gnarus, effuderit, adeo ut OEdipo pene opus fuerit ad ænigmata Graecanicae dictionis intelligenda.

(1) In exemplari Altempsiano a librario nota quædam ad latius ipsius Constitutionis additur, Prologoς καὶ προδιάλεξις δ' ἦν αιτίαν γέγονεν ὁ παρὼν Ὄρδινασμάς κανονικῶς ἐκτεθεῖς μέσον Δατίων καὶ Γραικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἀρχιερέων ἐπὶ Οὐγγρου, τοῦ ἐν γένους Πρασίνου, Ἰταλοῦ, καὶ Ἰερμανοῦ Πηπιλάνδρου, Γραικοῦ, ἀμφοτέρων ἀρχιεπίσκοπων νήσου Κύπρου. *Prologus et præfatio enarrans causam ob quam præsens Constitutio canonice edita sit inter Latinorum et Graecorum Ecclesias et archiepiscopos, Hugonem nimirum exge-*

retulerunt ad nos : defuncto nimis jam dudum archiepiscopo Graecorum praefato insulae, cum eorum vacaret metropolis, demandatum iisdem ipsis fuisse, ejusmodi Germanum potius quam alium quempiam huic muneri practiciendum, utpote quem archiepiscopatu dignum beatæ memorie Innocentius papa, predecessor noster, suis litteris existimaverit ; non repugnasse universam synodum et ordinem neque bonæ memorie Petrum Albani episcopum, olim in partibus illis apostolicæ sedis legatum cum potestate fecerit eundem Germanum in suum ipsorum episcopum promovendi ; ac venerabilem fratrem nostrum episcopum Tusculanum, tunc temporis in iisdem partibus dictam sedis logatum, cui predecessor noster mandaverat ut quem prefati episcopi sibi ipsis canonice elegissent, modo dignus foret, confirmaret ; cum vero de ordinando ejusmodi Germano a suis factoribus ageretur, ejus electionem, utpote liberam ingenuaque factam, confirmasse, et egisse ut ipsi ejus suffraganei episcopum consecrarent ; recepto deinde, Romanæ Ecclesiæ nomine, ab ipso Germano ejusque suffraganeis obedientiæ juramento, dictos suffraganeos tanquam suo metropolitæ canonicam ei spopondisse obedientiam ; at cum ipse Germanus in possessione esset muneris archiepiscopatus, et jura metropolitica clero et populo Graecorum qui in ea degebant insula pacifice daret, præmemoratum Leucosiæ archiepiscopum suis non contentum finibus, cum neque in Germanum, qui non alium sibi superiorem nisi unum Romanum agnoscit pontificem, nec etiam in eos qui sub illius sunt imperio Graecos, nulla jus dicendi facul-

(3) Πάπα Ἰννοκέντιου. Hujus nominis IV, nam tertius creatus fuit anno 1198 et mortuus est anno 1216 ; quocirca Germanus plus quam quinquaginta annos rexisset Ecclesiam Nicosiensem, et incongrue archiepiscopus Hugo anno 1260 post quinquaginta annos item Germano intentasset de metropolitico jure et electione, qui præscriptionis jure post tringiuta annos ex can. 17 concilii Chalcedonitico jura juro daret. Nec Germanus, senio confectus, vigens et vegetus Romani petiisset, et stateni polius quam paupertatem causasset ne longius variis allatis rationibus his prostraheretur. Petrus item Albani episcopus, et Otho Tusculanus sub Innocentio IV existere.

(4) Πέτρου τοῦ Ἀλβανοῦ. In actis pontificum non reperitur nomen istius cardinalis, qui utique tunc temporis mortuus erat, cum vocetur τῆς ἀγαθῆς μητρὸς, bonæ memorie. Reperi tamen in actis concilii Lingdunensis sub Innocentio IV, in sententia contra Fodericum imp. lata, in qua summus pontifex dicit, *Speciales nuntios venerabilem fratrem nostrum P. Albanensem, tunc Rhomagensem archiepiscopum, ac dilectum filium nostrum Gulielmum, basilicæ SS. Apostolorum presbyterum cardinalem. Petrum fratrem appellat quia episcopus, Gulichium vero filium presbyter.*

(5) Οὐλαζῆς ἀδελφός. Is fuit Otho cardinalis de Castro Rodulfi Bituricensis, legatis Cypri post Petrum Albani episcopum sub Innocentio IV, cui exstant datæ litteræ de Graecorum ritibus, quo tempore legati numero fungebantur in Cipro. Inde postea Romanum reversus, sub Alexandro IV subscripsit Anagniæ hanc Constitutionem. In Vita Ju-

A μετὰ τῶν ἄλλων προσέθετο ἐνώπιην ἡμῖν, ὅτι ἐν τῷ πάλαι τοῦ τῶν Γραικῶν ὄρχιεπισκόπου τῆς προηγούμενης νότου τεθυνότος, σχολαζούσης τῆς αὐτῶν μητροπόλεως, ἐπιτραπήναι αὐτοῖς τὸν τοιούτον Γερμανὸν ἢ ἄλλον τελεῖ εἰς τοῦτο καχαρισμίνου, ὡς ἀξιούντος νομίζεται τῆς ὄρχιεπισκοπῆς ἀπὸ τῆς εὐαγγοῦς μνείας τοῦ πάπα Ἰννοκέντιου (3), τοῦ ἡμέρᾳ προκατόχου διὰ τῶν αὐτοῦ γραμμάτων· μὴ ἀντίστητης τῆς ἀγαθῆς μητρὸς Πέτρου τοῦ Ἀλβανοῦ (4) ἐπισκόπου πάλαι ἐν τοῖς μήρεσιν ἔκπληξες τοποθετοῦ τῆς ἀποστολικῆς ἁδρας, ἀδείας ἐπιτυχεῖν ὡς τὸν αὐτὸν Γερμανὸν εἰς ἕδραν ἐπίσκοπου προβιβλεσθαι· καὶ ὁ εὐλαβῆς ἀδελφὸς (5) ἡμῶν, ὁ τῆς Τουσκούλας ἐπισκόπου τότε ἐν τοῖς αὐτοῖς μέρεσι τῆς ῥηβείσης ἁδρας τοποθετήσας, ὃ αὐτὸς ὁ προκάτοχος ἐνετείλατο· τὸν ἐν κανονικῶς οἱ προρρήθεντες ἐπίσκοποι ἐκλεξανται ἑαυτοῖς, εἰ ἔστιν αὖτος, παρυσχεῖν ἐπικυρώσεις ὑδρου. Ἐν δὲ τῷ ποιῆσαι τούτον χειροτονηθῆναι παρὰ τοῦ αὐτοῦ σπουδαστῶν, ἐπιβεβαιῶν τὸν παρρήσιασθεῖσαν αὐτῷ ἐκλογὴν, πεποιηκεν ἐξ αὐτῶν τοῦ αὐτοῦ βοηθῶν παραπομπῆς χειροτονεῖας εὐεργεσίαν. Ἀναληγθείσας μετέπειτα τῷ τῆς Ρωμαικῆς Ἑκκλησίας ὀνόματι ἐξ αὐτοῦ τε καὶ τῶν αὐτοῦ σπουδαστῶν τῆς τῆς ὑπακοῆς θεληστοῖς, οἱ ῥυθεύτες τε αὐτῷ σπουδασταὶ τὸν οἰκεῖον μητροπολίτην κανονικὴν καθηπέτχοντο τὴν ὑπακοήν. Ὁντος δὲ τοῦ αὐτοῦ Γερμανοῦ ἐγκρατοῦς τῆς ὄρχιεπισκοπῆς ἀξιού, εἰρεναῖς τε δίκαια μητροπολιτικὰ τῷ κλήρῳ καὶ τῷ λαῷ τῶν Ἱρακίων τῶν ἐν τῇ νήσῳ διέποντος, ὁ πρωμαχούμενος τῆς Λευκοσίας ὄρχιεπισκοπος, οὐκ ἀρκούμενος τοῖς ἴδιοις δροῖς, ὃς οὗτος (6) εἰς αὐτὸν, ὡς αὐτοῦ εἶναι μείζουν ἄλλον ἡ

nocentii habetur : *Innocentius Othoni cardinali multas scripsit epistolæ, (quæ utinam extarent !) mandavitque ut in Cypro insula episcopatus Graecorum institueret.*

(6) Ος οὗτος. Asserit Germanus se nullum superiorem agnoscere pontificem præter solum Romanum unum. Quia Cyprus una olim metropolis erat ex iis quæ sui juris erant, nullius parentibus imperio ; cuius metropolis genus Graeci αὐτοχίτων vocant, eo quod ipsa metropolis sibi ipsi caput sit et seipsam, ab aliis non recta, regat, sub nullius Orientis patriarchæ ditione constituta. Theodorus Balsamo de privilegiis patriarcharum in lib. vi *Juris orientalis* : "Ανεν μόνον τῶν αὐτοχθόνων ὄρχιεπισκόπων, τοῦ Βουλγαρίους φημι καὶ τοῦ Κύπρου, καὶ τονον ὅλην μητροπολιτῶν λαβόντων ἀπὸ φιλοτιμίας βασιλικῆς ἴδικῆς τοῦτο τὸ δίκαιον. Præter solos archiepiscopos qui caput ipsi sunt, Bulgariae nimis et Cypri, ac paucos quosdam alios metropolitas qui ex imperatoria peculiari munificentia jus istud obtinent. Quod jus archiepiscopi Cypri antiquissimum sane est. Et Theod. quidem Balsamo in can. 39 Trullanum, ad concilium Ephesinum III illud refert dicens : 'Απὸ μὲν τοῦ η̄ κανόνος τῆς γ' συνόδου παρίσταται ὅτι ἐκ ποστελέστεως ἐπισκόπου τούς Κύπρουν Νεγίουν ἐπιλεγούμενου ὥρισθη αὐτοχέφαλον εἶναι τὴν Ἑκκλησίαν τῆς Κύπρου, καὶ ἐκπλήθη ὁ Αντιοχείας χειροτονίας ἐν αὐτῷ ποτε· διορίζεται δὲ ἔχειν αὐτὴν καὶ τὰ δικαια τῆς Κονσταντινουπόλεως, ὡσαύτως καὶ τὰς ἐκκλησίας τῶν ἐπιφυλάκων τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τὰς Ἑκκλησίας τῆς Κυζίκου, καὶ γίνεσθαι τὰς τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν χειρότονας παρὰ τοῦ ἐπισκόπου

τὸν τῆς Ρώμης ἀρχιερέαν οὐ γνωσκει, οὔτε εἰς τοὺς ὑπατεῖται μένους αὐτῷ Γραικούς τοὺς ἄδειαν δικαιολογίας ἐπέχειν, αὐτὸν τῷ ίδιῳ Θηματὶ πραγματεῖται, ἵνα ἐπὶ τισὶ ζητήμασιν ἢ προύστιλετο κατ' αὐτοῦ ὥσπερ διέταξεν ἐκέντειν, ἀποκριθεῖν. Καὶ ἐπεὶ ὁ αὐτὸς ἀρχιεπίσκοπος Γερμανὸς ὑπήνεγκε πρὸς τὸ ἔργον ἐνδους, καὶ εἰ τῷ σώματι αὐτοῦ, ὡς λόγεται, γέρων ἐπιτεμίου ἀπόφασιν, πολὺς τῷ τοιωτῷ Γερμανῷ καὶ τῇ αὐτοῦ Ἑκκλησίᾳ ἐπέρρεε τὰς βαρύτητας, ἐξ ἣν ἀποδείκνυται παθεῖν Ζημίας καὶ ἔξοδους μεγίστας. Τούτου ἔνεκεν ὁ τοιωτὸς Γερμανὸς ἀφ' ἡμῶν μετὰ τῶν ἄλλων ἐξῆτητε, τοῦ ἀνακτάσθη τὰ ἐπενεγχέντα βάρον αὐτῷ διὰ τοῦ ἀποθέντος Λευκόστιας ἀρχιεπίσκοπου, τὸν αὐτὸν τε ἀπὸ τῶν τοιωτῶν καὶ τῶν ὅμοιων τῆς μὴ ὄρειλομένης ἔζουστίκης ἐπὶ τοῖς Γραικοῖς καὶ τῶν αὐτοῖς ἀνηκόντων ἐν δεκτισμοῖς καὶ ἄλλοις δικαιών παραβάσεσιν ἐπιμελετῶμεν καλῦσαι. Καὶ καὶ ἐνοπιου τούπρορρηθέντος Τουσκουλανοῦ ἐπιτκήπου, ὃ δεδικταριέντες ἀκριτάτης τὰς τοιωτὰς ἐγκλήσεις, οἱ προρηθύντες Διεθεθανόντο ἐπίτροποι ὅτι ὁ ἀρχιεπίσκοπος Λευκόστιας ἔνεκεν τῆς τοιωτῆς αἰτίας οὕποτε εἰς δίκην ἐκκήπη παρὰ τοὺς ἀνθρώπους ἡ νομίμην· οὐτ' αὐτοὶ παρ' αὐτοῦ ὑπὲρ αὐτῆς τῆς αἰτίας, πλὴν διὰ ἄλλας τινὰς χροίας υἱού ἐσταύησαν· καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ τοῖς προβληθεῖσι παρ' αὐτοῦ τοῦ ἀρχιεπίσκοπου Γερμανοῦ οὐκ ὄρειλον ἐπέχειν κρίσιν. Ομοίως, ἐξ ἡμιστέρης προστάξεως, μηποτὲ τῷ τῶν Γραικῶν ἀρχιεπίσκοπῷ δόξειν ἀπεῖναι τὸ τῆς δίκης πλήρωμα, ἐθιάσατο τοιτοὺς ὁ αὐτὸς ἀκριτὸς (7) ταῖς ζητήσεσι τούτου, ὥσπερ τοῦ ἀπόθεντος ἀρχιεπίσκοπου, ἀποκριθῆναι.

Προέβηντό τοινυν ἐν τῇ κρίσει, ὅτι προτρόπη περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ τοιωτοῦ Γερμανοῦ οὐδεμίη τις ἐγγέγονε· ἐπεὶ πρὸς τοὺς πραμυημονεύσιτας ἐπισκόπους δίκαιον τε τὸν ἀρχιεπίσκοπον ἐκλι-

κύπρου. Σήμερον δὲ οἰδειται ἀπὸ τῶν Ἑκκλησιῶν τοιωτῶν τὴν ἀχιεπίσκοπην Κύπρου ὑπόκειται, ἀλλ' οὐδὲ τὰ δίκαια τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔχει. Ab octavo canone tertiae synodi, eae supplicatione eu-jusidam episcopi Cyprī, Rhegini vocali, statutum fuit, ipsam Cyprī Ecclesiam esse primatē ac sui ipsius caput; et prohibitus est Antiochenus episcopus facere in ea ordinaciones: statuit autem canon. 39 Trullan, et eam habere jura Cpolis, ac pariter Ecclesias etiam provinciarum Helleponsi, et Ecclesiam Cyzici ipsorum episcoporum ordinaciones ab episcopo Cyprī faciendas. Hodie vero nulla ex his Ecclesiis Cyprī archiepiscopati subjicitur, imoneque jura Cpolis habet. Fortassis quia jam suo tempore in Latinorum ditionem cesserat; sed fallitur, nam jus αὐτοκεφαλαῖον inde ab apostolorum tempore habuerat. Clarissime id patet ex eodem ad ipsomet allato canone 8 syuodi tertiae; dixit enim: "Εἴσουσι τὸν ἀντιπρίστατον καὶ ἀδιαστόν οἱ τῶν αγίων ἐκκλησιῶν τῶν κατὰ τὴν Κίπρον πρεστῶτες κατὰ τοὺς κανόνας τῶν ὅσιων Πατέρων, καὶ τὴν ἀρχιεπίσκοπαν, δι' οὗτων τὰς γειρατονίκης τῶν εὐλαβεστάτων ἐκτισθόντων ποιεύμενοι. Habeant jus suum intactum et inviolatum qui sanctis in Cypro Ecclesiis præsunt, secundum canones SS. Patrum et veterem consuetudinem, per seipso ordinalines reverendissimorum episcoporum facientes. Confirmat veterem consuetudinem, jura sua antiqua firmat consilium,

A late polleret, ad suum tribunal ipsum provocasse Germanum ut quibusdam contra ipsum prolatis querelis, eo quod de ipsis statuis et inquirere, responderet. Cum autem idem archiepiscopus Germanus id agere detrectaret, in ejus personam, ut lerebatur, excommunicationis sententiam ferens, ipsum Germanum ejusque Ecclesiam innumeris onerasse gravaminibus, quae jacturas easque graves, maximaque impedia sibi imperatore demonstrat. Quocirca ejusmodi Germanus et alii cum eo petierunt a nobis ut in jus suum Germanum assereremus, et illata eiā dicto Leucosim archiepiscopo gravamina sarciremus, ipsumque ab ejusmodi et similibus non licita facultate in Græcos et qui ad eos spectant, decimarum impositione aliisque jurium extorsionibus, actis, cohibere curarem. Et quamvis coram p̄fato Tusculano episcopo, cui sane ejusmodi dederamus audire controversias, archiepiscopum Leucosim nunquam propter eam causam in judicium legitime saltem a quoquā homine vocatum fuisse p̄fati procuratores testati fuerint, neque ab ipso haec de causa tametsi propter alia quedam negotia nunc se fuisse missos, atque adeo ne his quā ab archiepiscopo Germano objecta fuere non opus esset constituere judicium: nihilominus, enī videremur negasse archiepiscopo Græcorum justitiæ copiam, de mandato nostro auditor ipse ad dictas Germani querelas, p̄fati archiepiscopi nomine, eos respondere compulit.

C Retulerunt itaque ad judicium, ordinationis ejusdem Germani nullum plane existisse mandatum; deinde jus eligendi archiepiscopum nullo modo p̄memoratis convenisse episcopi; tum

D non novum tribuit; jus id autem erat jus αὐτοκεφαλαῖον, nimicum ut metropolita Cypri a synodo Cypri eligeretur et ab episcopis ejusdem insulae consecraretur, non a patriarcha Antiochiae vel ab alio quovis. Cum itaque Germanus se Græcorum archiepiscopum creatum existimaret, tanquam Græcorum metropolita ejus insulae, iure αὐτοκεφαλαῖον nolebat Hugo metropolitanus Latino parens. Attamen, qui ea privilegia semper intelliguntur salva iure προτιμήσεως, prælationis Romani pontificis, ideo eum solum ditionem in ipsum habere tutetur.

(7) Οἱ αὐτὸς ὑκροστάτες. Idem auditor, nimicum cardinalis. Olim enī cardinales constitabantur auditores peculiarium causarum a summo pontifice, Innocentis III. Regest. xiii ep 45: *Tibi et F. archidiacono Tullensi venerabilem fratrem nostrum II., Ostiensem episcopum, constituimus auditorem*, Epist. 197: *Priori et fratribus SS. Quatuor Coronatorum. Cum super usū et iure parochiæ inter vos et N. priorem ac conventum Lateranensem contentio verteretur, dilectum filium nostrum C., tituli S. Joannis et Pauli presbyterum cardinalē, dedimus partibus auditorem; qui petitione audivit et testes utrinque recepit*. Et Regest. xv, ep. 150: *Coram dilecto filio P. tituli S. Cæcilia presbytero cardinali, quem vobis dedimus auditorem*. Vide etiam epist. 43 et 69.

eos tempore quo ad electionem faciendam conve- nerant, vinculo generalis censure fuisse detentos; demum apostolicas litteras, quibus dabatur eis præfata eligendi potestas, ab innodatis vinculo excommunicationis fuisse latae: quibus de causis continuo ipsi Leucosiae archiepiscopo, qui tunc temporis aberat, per ipsius legatos visum fuisse ad electionem sive confirmationem vel consecrationem non esse procedendum; ejusmodi judicatu, quod vocant, a Leucosiae archiepiscopo ideo factum fuisse, quia ex mandato sanctæ memorie Cœlestini, prædecessoris nostri, qui insulam Cypri ob incolarum Graecorum contumaciam et perfidiam in papam, dederat catholicis Latinis eam tenere, factum fuit ut, ejectis illinc Graecorum sedibus, quatuor Latinorum episcopi ac sedes constituerentur, quarum pontifices in Graecorum loco suffecti decimas aliaque ecclesiastica jura quam Graecorum episcoporum in ea insula erant bona substitutionis jure obtinerent: et uni ex quatuor sedibus, nimirum Leucosiae, cumdem Cœlestinum reliquas subjecisse sedes, potestate ut ceteris omnibus ejus insulæ ecclesiis metropolitica præcesset auctoritate. Postea vero dictus Albani episcopus, legationis qua fungebatur auctoritate sive jurisdictione, constituit, ejusque constitutio fuit ab apostolica sede confirmata, ut in præfata nimirum insula quatuor tantum essent episcopi Graeci, ac certa quedam loca in Latinorum haberent diocesis qui deinde Leucosiae archiepiscopo tanquam eorum metropolitæ, ac Latinorum in diocesisibus erant, episcopis se ipsos, obedientiæ juramento prestito, devoverent. Quocirca clare constat nullum alium metropolitam nisi Leucosiae archiepiscopum in ea insula, quæ una sanc provincia est, vel potuisse vel debuisse jura dare. Quapropter

(8) Ἐπιτιμίου καθολικοῦ. De universali ista censura nihil in actis impressis Romanorum pontificum nec in ecclesiasticis tabulis. Innuit ex Aemilio lib. vii Petrus Maturius in notis ad part. III Summæ S. Antonini, § 21, cap. 8, ad an. 1254, dicens: *Innocentio IV summo Pontifice Cyprii quique vera pietatis exempla contemplari potuere. Insula duos habebat archiepiscopos, Latinum Graecumque, Latinum imperitantem Graeco, Graecum, quod parere nolle. solum vertere coactum. Episcopis Graecis ab archiepiscopo Latino re divina facienda interdictum. Ad hoc nobilitatis veteris Cypriæ, bonam partem loco impiorum habitam, distractam insulam aliorum aliter de resacra jureque pontificio sentientium contentionem, nullam formam consentientis veræque pietatis.*

(9) Προτροπῆς Κελεστίνου. Utique hujus nominis tertii, quandoquidem quartum id præcepisse rationi consentaneum minime videtur, cum is decima octava a suæ creationis die vita excesserit, et in adeo brevis temporis intervallo non potuit res Cyprias curare, neandum familiaribus et urbanis expeditis; nec etiam Cœlestinum II, creatum an. 1143, cum neandum Cyprus in Latinorum ditionem venisset, et triginta fere post Cœlestinum II annis, sub Luca patriarcha CP, an. 1170, ut ex synodali ejus deserto relato a Balsa none in Nomocan. Photii, tit. 18, cap. 28, plus quam duodecim essent in ea insula episcopi

A γετθαι οὐδὲν τρόποι πρόσηκε· καὶ αὗτοὶ τῷ τῆς ἐκλογῆς καιρῷ, ἦν πέρι τοῦ ποιῆσαι συλλέγοντες κατείχοντο δεσμῷ ἐπιτιμίου καθολικοῦ (8)· καὶ τὰ ἀποστολικὰ γράμματα, ἐν οἷς γέγονεν αὗτοῖς ἡ προρρήσα τοῦ ἐκλέγεσθαι παραχειρομένη ἀδειᾳ παρ' ἀφορισμῷ ὑπελημένου ἐποριπήγαν· ἕξ δὲ αἰτιῶν σπουδαίων αὕτῳ τῷ τῆς Λευκοσίας ἀρχιεπισκόπῳ διὰ τοῦ αὗτοῦ τοποτομοῦ, ὃς τότε του χρόνου ἀπῆν, τοῦ μὴ πρὸς τὴν ἐκλογὴν, εἰς ἐπικύρωσιν, ἡ χειροτονίαν προέρχεσθαι. Τὸ τοιοῦτον γέγονε καταδίκαιον καλούμενον, ὑπὸ τῷ τῆς Λευκοσίας ἀρχιεπισκόπῳ, διὰ τοῦτο μετὰ πρατροπῆς τοῦ τῆς εὐαγγεῖος μνήμης Κελεστίνου (9), τοῦ προκατόχου ἡμῶν, ὃς τὴν τῆς Κύπρου νῆσον ἔνεκεν τῆς ἀπειθείας καὶ ἀπιστίας τῆς πρὸς τοὺς πάπας τῶν Γραικῶν τῶν ἐν ἐκείνῃ τότε κατεικούντων, παρεχόμενος τοῖς καθολικοῖς Λατίνοις ταῦτα κρατῆσαι, γεγόναστε τοίνυν ἐκεῖσε ἔξωσθέν των τῶν Γραικῶν θρόνου τέσσαρες ἐπίσκοποι καὶ καθέδραι Λατίνων κατασταθεῖσαι· ὅτι οἱ ἀρχιερεῖς ἐν δεκατεσσάρες καὶ τοῖς ἄλλοις ἐκκλησιαστικοῖς δικαίοις, ὃν οἱ τῶν Γραικῶν ἐπίσκοποι ἐν τῇ τοιαύτῃ νήσῳ τίχου, ἀγαθὰ διεδέξαντο· καὶ τῶν καθεδρῶν τεσσάρων μίαν, ἥτοι τῆς Λευκοσίας αὕτου Κελεστίνος προεβίβασσε, τῇ δυνάμει του προέχειν ἐν πάσῃ ταύτῃ τῇ νήσῳ διὰ μητροπολιτικῆς ἀξίας τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν. Μετέπειτα δέ ὁ ᾧθεῖς Ἀλβανὸν ἐπίσκοπον ἀδειᾳ τῆς αὗτοῦ τοποτομῆσες ἡ δικαιοδοσίας διετάχειτο, καὶ ἡ αὗτοῦ διάταξις ἐπεκυρώθη διὰ τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, τοῦ ἐν ὅλῃ τῇ προλεχρείῃ νήσῳ τέσσαρες ἐπίσκοποι Ιραίκοι μόνον εἰναι, καὶ τιναι τόπους ἐπέχειν ἐν τοῖς τῶν Λατίνων ἐνορίαις· οἱ μετὰ ταῦτα τῷ τῆς Λευκοσίας ἀρχιεπισκόπῳ ὡς μητροπολιτη ἀντάνει, καὶ τοῖς Λατίνοις ἐπίσκοποις, εἰς ὃν ἐνορίας κατέστησεν αὗτοὺς, καθιτέσχυντο δεσμῷ ὑπακοῆς. Φαίνεται οὖν καθαρῶς ὡς ἄλλος μητροπολίτης πλὴν τοῦ τῆς Λευκο-

Graeci, quorum jura ratione appellationis a patriarcha CP. cognoscabantur. Qui ergo fieri potuit ut Cœlestinus II Graecos ejecerit episcopos et quatuor tantum Latinos constituerit? Quocirca necessario asserendum est, Cœlestinum istum fuisse ejus nominis tertium, creatum an. 1191, tempore namque Clementis III, cui proxime successit Cœlestinus III, Ricardus Angelie rex, Cyprus, ejectis Graecis dicibus, subigit. Verum his quæ Ilugonis oratores in iudicio detulerunt Alexandro pontifici non cohærent ea quæ Joannes Maginius in Ptolomæi Cosmographiam, agens de Cypro, scripsit, dicens: *Fuere olim in insula Cypri quatuordecim episcopi tique omnes Graeci, Innocentius autem III, petitionibus regiæ Elisiæ annuens, ad quatuor tantum redigil, tum Graecos tum Latinos: cum hi Cypri oratores asserant id non reginæ Elisiæ præcibus factum, sed in contumacia poenam, deficientibus Graecis ab obedientia Romana sedis, nec ab Innocentio III, sed ab ejus prædecessore Cœlestino III, qui, ejectis Graecorum pontificibus, quatuor tantum in ea insula Latinorum constituit sedes. Deinde Petrus, Albani episcopus, Innocentii IV legatus, summi pontifici auctoritate, quatuor Latinis episcopis quatuor addidit Graecos episcopos in distinctis locis a Latinorum urbibus sedes suas habentes, qui suos illarum diccesum Graecos regerent.*

πίας ἀρχιεπισκόπου ἐν τῇ αὐτῇ νήσῳ ἦτις ἐστὶ μία Α ἐπιφρίξια, οὐτ' ἡδύνατο οὐτ' ὄφειλε τάπτειναι. Οἱ θεοὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἔζητον οἱ προλεχθέντες ἐπίτρυποι ήντο ὁ γέγονε πρόκριμα περὶ τὴν τοῦ προδιαιληφθέντος Γερμανοῦ ἐν τῇ τᾶς Λευκοτίας ἐκκλησίᾳ κατάστασιν, καὶ εἰ τε ἐκ τούτου, ἡ ἐνεκεν τούτου παροχολούθηκε, διατάξασθαι ἡμᾶς μὴ ἔχειν τὸ κύρος· καὶ κοιλύσαι ἡμῖν τὸν τοιούτον Γερμανοῦ τοῦ μὴ ἔπειργάζεσθαι τι ἐν τῇ Κύπρῳ περὶ τῶν ἀρχιεπισκοπικῶν δικαιῶν.

Τέλευταίον, ὅχλητοις ἐπὶ τούτοις γεγονοῖς, καὶ πολλῷ ἐνθεού κάκείνει γεγονούσιν θέσισιν παρὰ τῶν ἐκατέρω παραστῆσαι πεταγμένων ἐπεὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἀποδείξεων τοῦ δικαιοῦ ἐδόκει ἐκτετάσθαι εἰς μῆκας τὰς τῆς ὁχλήσεως διχονοίας, ἡ ἥρησις ἀρχιεπισκόπου Γερμανοὸς ἡμῖν καθικέτευσι ταπεινῶς, τοῦ μὴ τοσαύταις μακρολογίαις περιέλκεσθαι τῇ πτωχείᾳ τῆς τῶν Γραικῶν Ἐκκλησίας καὶ τοσαύταις ταῖς δυνατοῖς προσφέρεσθαι - βουλίμενοι τὴν κατάστασιν αὐτῆς καὶ τίρηνται, ἵψειλομεν εἰρηνικῇ διατάξει ἀποστολικῆς καταστάσεως προεμβούσιαν ἐπάγειν, δι' ἣς κατατυγκόσουσι τῶν ὁχλούντων οἱ λογισμοὶ καὶ ὑπὸ ὑποταγῆ τῆς Ρωμαίων Ἐκκλησίας (10) οἱ προφρητεῖς Γραικοὶ ζωὴν ἀξουσιού μετὰ τῶν Λατίνων εἰρηνικήν. Οὐδὲν θαυμαστὸν τὸ λοιπὸν ξύνος τῶν Λατίνων καὶ Γραικῶν, τῆς Ἐκκλησίας τῆς αὐτῆς Κύπρου ἐκ διαφόρων ὁχλήσεων σαλευομένης, ταραχῇ κυμαίνεσθαι - ἔξαιρηται, καθὼς δικρίνομεν ὁ ἐπιφρεν τὴν ὑπόθεσιν, το ἀσυμπέραστον τῶν ἀκραιῶν περὶ τὴν τοῦ τέλους τάξιν ἐνεκεν τούτου οἵτι ὡς ἡ διαφορὰ τῶν σωμάτων καὶ ἡ τῶν ἡθῶν Β ασυμφωνία εἰώθασι γεννῆν διχονοίας ἐν τῇ ἀναστροφῇ τῶν ὄροξάντων ὑπὸ ποικίλαις συνθετικαῖς παρατηρήσεωι τῶν γενεῶν. Πρεστὶ οὖν, οἱ ἐκ τῆς ἐπικειμένης ἡμῖν τῆς ἀποστολικῆς λειτουργίας ὄφειλομεν καὶ ὄρεγόμεθα τοῖς τ' ἐγγὺς τοῖς τε μαρκίν ψύσκειν εἰρήνην, πασέχαντες ἐπιμελῶς θεραπεύειν τοῦ τῆς προλεχθεῖσις Ἐκκλησίας βεβαιὰ τάξει διευθύνεσθαι πρὸς ἄλληλας, καὶ ἀμοιβαίᾳ ἐν Χριστῷ εὐφραινεσθαι τῇ εἰρήνῃ, ικανωτέρως προεμβεντάριθα τὰς τούτων διαστάσεις ἡσύχου διατάξεως κατευνάζειν, ἀρεστῇ συμβουλῇ ἡ κριτικῆς ἐκκοπῆς μαχαίρῃ διακληροῦν.

Τοίνυν τὸν οχληρῶν φιλονεκτιὸν ἐνθεού κάκείνεταις τῶν λεπτοτάτουν ἀποφασίεις, τῶν τε θορύβων τῶν διαλέξεων εἰς τὸ ἀπέραντον οὐσὶ προσανενότων προστάττοντες τῇ τῶν ἡμετέρων ἀδελφῶν βουλῇ καὶ τῷ πληρώματι τῆς ἀποστολικῆς ἔξουσίας - ὃντων ἕνώπιον (11) ἡμῶν τοῦ ἥρηντος Γερμανοῦ, τοῦ τῶν Γραικῶν ἀρχιεπισκόπου, καὶ τῶν εὐλαβῶν

(10) Τῶν Ρωμαίων Ἐκκλησίας. Romæos vocat Græcos. Sic primo vocati sunt ii qui sub ditione erant imperatoris Græcorum, cuius imperii sedes cum Cpolis esset, ab ipsis nova Roma nuncupata, idcirco Græcorum imperium Romaniam appellabant. Concilium Lugdunense sub Innocentio IV, *ad unitatem Romanæ Ecclesiæ totum Romanum, id est Græciam, imperium. Eos autem qui illi parebant imperio Romæos nuncupabant ut a Romanis Latinis antiquæ Romæ nominis etiam inflexione discernerent. Clare id in haec ipsa Constitutione, παρὰ*

A præfati procuratores pariter cum aliis petierunt ut decretum contra jus latum, ordinationis assumpti jam Germani ad Leucosiae Ecclesiam, et quidquid ex hac ejus ordinatione vel ejus causa factum deinde fuisse, nos constitueremus esse irritum, ac prohiberemus ne Germanus iste aliqua ulla archiepiscopi jura exercearet in Cypro.

ἐπεργάζεσθαι τι ἐν τῇ Κύπρῳ περὶ τῶν ἀρχιεπισκοπικῶν δικαιῶν.

Tandem super his oborto tumultu multisque positis questionibus ab iis qui utriusque partis patrocinium sustinebant: quoniam ex ipsis juris probationibus in longum videbatur protrahendas fore controversiæ dissensiones, dictus archiepiscopus Germanus humiliiter supplicavit nobis ne tam longis ejusmodi disputationibus eum circumveniri ac distineri, attenta Ecclesiam Græcorum paupertate: neve tot tantasque morosas difficultates in medium aliter sineremus: consulentes statui ipsius et paci, aequum duximus pacifica constitutione ex apostolica dispositione salubre inire consilium, quo dissidentium quiescant litigia et sub ditione Ecclesiae Romæorum vitam præfati Græci cum Latinis ducant pacificam. Nec mirum si Latinorum Græcorumque genus Ecclesia ipsius Cypri variis agitatis turbis, seditionibus perturbatum estuet, cum exerceseat, ut dijudicamus, id quod præbebat an sam dissidiique materiam suggerebat, multiplex nimirum illa juris alterutrinque dicendi dandive indiscreta actionis facultas, eo quod etiam varia corporum ac morum discrepantia parere consuevit dissidia in familiari conversatione eorum qui sub variis diversarum nationum institutis simul vitam ducunt. Nos ergo, qui injuncto nobis apostolico munere cum pace pascere tenemur et cupimus non modo eos qui prope, verum etiam eos qui longe sunt, sollicit mederi studentes præfatis Ecclesiis eas firma constitutione inter se componendo, quo mutua in Christo pace fruantur, satis opportune consuluum harum dissidia placida constitutione sedare, consistiali nimirum deliberatione seu judicialis decisionis gladio ea dirimentes.

Cum igitur graves seditionesque contentiones levissimis jactatis objectionibus per tumultantes disputationes, in infinitum vincendi studio procendentibus, in utraque parte sint obortæ, de fratrum nostrorum consilio et plenitudine apostolicæ potestatis, constitutis coram nobis dicto Germano archiepiscopo et reverendis fratribus

τοῦ τῶν Ρωμαίων ἐπισκόπου λαμβάνετο ἐκαστος Λατίνος ἐπίσκοπος. *Unusquisque Latinus episcopus sumat juramentum fidelitatis. ab episcopo Romæorum, nimirum ab episcopo Græcorum ejus insulæ. Romæum Latino opponit quia ejus insulanī in ditione olim fuerant imperatoris Orientis.*

(11) Εὐηπτον. Tres tantum recensentur episcopi ejus insulæ, quia quartus Arsiones in Papho jam obierat, ejusque sedes vacabat, ut extrema parte hujus Constitutionis patet.

nostris Nicolao Soliae, Joacim Carpasii, et Matthæo Leucarum, episcopis sedium Graecorum, ac Leucosiae archiepiscopi procuratoribus, præsentí hac constitutione decernimus, et pro utriusque Ecclesiæ pace super deductis et aliis quæ inter eos seditioso in posterum tumultu dissidii causam parere possent, inviolabiliter sancimus, in insula Cypri, in diœcesibus Latinorum episcoporum et sub Leucosia metropoli qualuor tantum constitutas esse Graecorum pontificum sedes, olim a præfato Albanensi episcopo suis discretis locis : quoniam et in ea insula etiam qualuor tantum Latinorum episcoporum dignoscuntur esse sedes : unam quidem pontificiam sedem Ecclesiæ Graecorum apud Soliam in Leucosia ; alteram apud Arsinoem in Papho ; tertiam apud Carpasiū in Famaugusta ; quartam apud Leucaras in Nemeso esse volumus ; et ex his urbibus sedes esse vocandas, ac pontifices qui haec canonice regant Ecclesiæ.

(12) Τεσταρες μόνον. Germanus enim, cum sibi usurpasset nomen archiepiscopi Leucosiae, præter quatuor episcopos, quinque Graecorum sedes efficiebat contra decretum Cœlestini et Innocentii. Et fortasse Petrus, Albani episcopus, Innocentii IV legatus, qualuor Graeciis episcopis quatuor dederat Ecclesiæ et palatia in eisdem urbibus in quibus Latinorum episcoporum erant sedes ; Alexander vero IV Graeciis episcopis qualuor urbes diversas ab urbibus Latinoruim, in eisdem tamen Latinorum diœcesibus decrevit, a quibus urbibus episcopi nomen sortirentur, ut a Solœa sede Graeci episcopi in diœcesi Leucosiae Solœensis episcopus vocaretur. Firmatur id ex Joanne Maginio dicente : *In insula Cypri archiepiscopus Gracus ac ceteri Graeci episcopi in ditione erant Latinorum, a quibus, facta eorum electione in regio consilio, confirmabantur episcopi et eorum appellationis causa cognoscabantur. Neque ob id in Latinorum episcoporum urbibus sedes habebant : nam Alexander IV in urbibus eorum locavit sedes, ut in ejus Summa que Alexandrina vocatur habeatur. Quam utinam legere contigisset ! Exstitere autem olim episcoporum ctiam sedes eadem ipsæ urbes, ante Latinorum imperium. Nam in concilio Ephesino assidebat Evagrius Solœensis episcopus, et in Nicæno et Eustathius episcopus item Solœensis. Ex conciliarum autem actis has clicio urbes exstitisse episcoporum sedes : Paphum, Salaminiam seu Constantiam, Solœam, Trimithum, Thamassum, Cittium, Curium, Chytrium, Amathum, Carpasiū, Arsinoen, Neapolim, Cyrenem. In concilio Sardicensi reperiuntur duodecimi nomina episcoporum insulae Cypri, sine tamen civitatum vocabulis. Ex synodo CP., sub Luca patriarcha coacta propter depositionem Joannis episcopi Amathuntis, apud Balsamonem in can. 12. Carthagin., colligitur eo anno, nimis 1170, plus quam duodecim exstitisse ejus insulae episcopos, Joannes Maginus : *In universa insula quatuordecim olim fuere episcopi.* Plinius, l. v Hist. nat., cap. 30 : *Oppida in insula quindecim : Paphos, Patapaphos, Curia, Cittium, Coriacum, Salamis, Amathus, Japet hos, Sole, Tamasus, Epidaurum, Chytri, Arsinoe, Carpasiū, Golgi; fuere et ibi Cinyra, Marium, Idulum.* Stephanus his etiam addit urbem : "Εστι δὲ καὶ Πανάκρου πόλεις Κύπρου. Est autem et Penacrus urbs Cypri. In Menœis Graecorum die 4 Maii, Τοῦ ἡγίου ἱερομάρτυρος Θεοδότου ἐπισκόπου Κυρωνίας τῆς Σύπρου Sancti Theodoti martyris, episcopi Cyreniæ Cypri, sub Licinio imp. In act. 1 conc. Chalced., act. 1, Proechius episcopus Arsinoe. Stephanus decem urbes eo vocatas nomine tradit, quarum, inquit, εἴδομη Κύπρου, ή πρότερον Μάριον λαγομένη. Septima Arsinoe est in Cypri, quæ olim Marium vocabatur.*

A ἡμῶν ἀδελφῶν Νικολάου Σωλείας, Ἰωακείμ Κυρωνίου, Μιθικίου δὲ Λευκαρου, τῶν τῶν Γραικῶν θρόνου ἐπισκόπων, καὶ τῶν προβοηθέντων ἐπιτρόπων τοῦ τῆς Λευκοτίχης ἀρχιεπισκοποῦ τῇ παρούσῃ δικτύῃ καταστήσαμεν, καὶ καταστάσαι διηνεκεῖ, ὑπὲρ εἰρήνης ἐκατέρας Ἐκκλησίας ἐπὶ τοὺς προβοηθεῖσι καὶ ἑτέροις, ἢ δύναται ἐξ ἔκτινοις σις ὑπερεργού γεννῆν ἅποστάσεως παρενοχλουμένην ὑπόθεσιν, ἀπαριθμούστως τάττομεν, τὰν νῆστην Κύπρον τοῦ λοιποῦ ἐν ταῖς ἐνορίαις τῶν Δατίνων ἐπισκόπων καὶ ὑπὸ τῇ τῆς Λευκοτίχης μητροπόλει τέσσαρας μόνον (12) ἔχειν Γραικῶν ἀρχιερατικὰς καθιδρας, πᾶλαι διὰ τοῦ προληφθέντος Ἀλβανῶν ἐπισκόπου ιδίαις ἀποταχθείσας τόποις· ἐπὶ σὲ τῇ τοιούτῃ νήσῳ τέτταρες μόνον διαγενώσκονται εἶναι θρόνος Δατίνων ἑτακόπιαν· μίαν μὲν ἀρχιερατικὴν καθιδραν τῶν Γραικῶν Ἐκκλησίας ἐν τῇ Λευκοτίχῃ (13) παρὰ τῇ Σωλείᾳ, δῆλην ἐν Πάφῳ (14) παρὰ τῇ Ἀρσινῷ (15) τρίτην ἐν Ἀρμοχώτῃ (16)

Stephanus verbo Πηγάδις. "Εστι δὲ πόλεις ἐν Κυρωνίᾳ τῆς Κύπρου. Est vero civitas in Cyrene Cypri. In consilio vero vii, act. iv, reperitur, *Ex apologia Leontii, episcopi Neapoleos Cypri. Ex quibus ejus insulae magnitudo innotescit, et Alexandrum IV non tunc primum fundasse Ecclesias, sed pontificias instaurasse sedes jam antiquatas.*

(13) Λευκοτίχη. In Menologio Eræcorum, ex Typico S. Sabæ, sic 12 Junii, Τοῦ ἡγίου Τριψυλ. ληνού ἐπισκόπου Λευκοτίχης τῆς Κύπρου. S. Triphylli episcopi Leucosiae Cypri. Nicephorus tamen Callistus lib. viii, cap. 42, vocat eum episcopum Ledenensem Sozom. etiam I. i Hist., cap. 11, τὸν Λευκόνων ἐπίσκοπον, *Ledrensem episcopum.* A Latinis Nicosia vocatur, et tempore Innocentii III metropolitico jure aucta erat, cuius archiepiscopi confirmatio ad summum pontificem spectabat, a quo et pallium accipiebat. Innocentius III, Regest. xiv, ep. 139, ad Hierosolymitanum patriarcham, apostolæ sedis legatum : *Præsentata nobis electione quam dilecti filii capitulum Nicosiensis Ecclesie de dilecto filio magistro Durando, ejusdem Ecclesie thesaurario, celebrarunt, electionem eam sufficienter examinare nequivintus, secundum apostolicæ sedis morem. Verum quia onerosum esset et grave, propter maris et viarum pericula, ob hoc iterato ad sedem apostolicam remeare, pallium pontificalis officii ad te, tradendum eidem, duximus destinandum, fraternitali tuis districte mendantes, etc. Tu ipsum præcipias conferas ei pallium sub forma quam tibi transmittimus.*

(14) Πάφῳ. S. Hieronymus in Vita Hilarionis, *Ingresso Hilarione Paphum urbem Cypri, nobilē carminibus poetarum.* Vetus Papho sita erat in littore Orientis, olim metropolis totius insulae, utpote proconsulis sedes, ex Act. apost. cap. xiii. In primo concilio Nicæno Paphi episcopus primum locum tenebat inter episcopos Cypri : *Provinciæ Cypri, Cyrillus Paphensis, Gelasius Salaminensis.* Item et in concilio Copolitanō primo. In concilio tamen Ephesino, in fine actionis, reperitur prius, Πηγάδιος ἐπισκόπος πάλαις Κωνσταντίας, deinde Συπόλιτος Ηάφου τῆς Κύπρου. Reginus episcopus Constantiae, Sapricius Paphi Cypri. Et in act. vii siempius Constantia Cypri metropolis vocatur.

(15) Αρσινῷ. In conc. Chalced., act. 1, Proechius episcopus Arsinoe. Stephanus decem urbes eo vocatas nomine tradit, quarum, inquit, εἴδομη Κύπρου, ή πρότερον Μάριον λαγομένη. Septima Arsinoe est in Cypri, quæ olim Marium vocabatur.

(16) Αρμοχώτῃ. Famaugastam sic Graeci vo-

παρὰ τῷ Καρπατίῳ⁽¹⁷⁾, καὶ τὴν τετάρτην ἐν Νε- μεσῷ παρὰ τῷ Δευκαρῷ Βουλόμεθα εἴναι, καὶ ἐκ τούτων κατονομάζεσθαι, ὅνομά τε καὶ αὔξια ἀρχιερατικῆς λειτουργίας ἔχει τοὺς ἀρχιερεῖς τοὺς ταῦτας κανονικῶς διειδύνοντας.

Πλὴν ὅσακις ἔκάστη τὸν προλεγόμενον τὸν Γραι- κῶν καθεδρῶν σχολάζῃ ἐπίσκοποι, ἕτερος ἐκ τῶν τοῦ αὐτοῦ Θρόνου κληροκόντων τῆς τοῦ ἡγίου Πνεύμα- τος ἐπικληθείσης χάριτος⁽¹⁸⁾ εἰς ἐπίσκοπον ψηφί- σθετω, οὗτινος ἐπικυρώσει τὴν ἐκλογὴν οἱ Λατῖνοι ἀρχιερεῖς εἰς οὓς ἐνορίαν ὁ Θρόνος ἐπένθετο, εἰ- ταύτην εὑρήσει ἀποτιθεμένην προτίτην πεμψθει, κανονικῇ ἀδειᾳ, ὅρθως ταχθείσῃ, καὶ οὐ δυσκόλως αὐτὸν πατήσει οὐκ τὸν Γραικὸν ἐπίσκοπον τὸν πλη- σιον ἐνοριῶν, οὐδὲ ἐπὶ τούτῳ οἱ αὐτὸς Λατῖνος καλέ- σαι ἐπίσκοπος ἀπονεμήσῃ γειροτηνίας δόρου. Τὴν ἐπίσκοπικὴν φροντίδα τὸν μαναστηρίου, τὸν ἐκ- κλησιῶν, τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ τὸν Ρωμαίων τὸν ἑντὸς τῆς αὐτοῦ πόλεως καὶ ἐνορία τυγχανόντων, ιδίᾳ ἀδειᾳ παρατίθεται αὐτῷ καὶ λαβεῖντιν περ' αὐ- τοῦ ἐνόμοτον διοικούσιν ὑπακοῆς ἐν σχήματι τοιού- τῳ:

Ἐγὼ Γερμανός, ἐπίσκοπος Σικελίας τῆς τῆς Αιγαίου ἐνορίας, ἐκ τῶντος τῆς ἡρας καὶ κα- θεῆς πιστὸς ἔστοικοι καὶ ὑπαπούμον τῷ ὄγκῳ Ηέρων, τῇ ὄγκῳ τε Ρώμης Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ κυρίῳ μονῷ Οὐργῷ, ἀρχιεπισκόπῳ Λευκωσίᾳ, τοῖς αὐτοῦ τε διαδόχοις κανονικοῖς εἰσερχομέ- νοις. Οὐκ ἔστοικοι ἐν Βουλῇ οὔτε ἐν ἡρῷ τοῦ ἀπολίσσαι τὴν αὐτοῦ ζωὴν, η μὲνος, η κρατική- η κακὴ κρατήσει. Βρυλὴν ἦν τις ἐρώτη η κατ' οὐντὸν η διὰ μηνύσεως η διὰ γραμμάτων δέκα-

centab aggesta arena, eo quod in arenæ medio ad mare sita sit et velut in arenario. Αὔρος enim arenam significat, χωτής vero agustum, a verbo γενεύω, aggere, obruo. De ea Sozomenus lib. vi Hist., c. 32: Cum Epiphanius in urbe ampla que maritima sacerdotio fungeretur. Olim Salamis, deinde Constantia vocata. Stephanus, Κωσταντία ἐν Κύπρῳ Σαλαμίς. Constantia est Salamis in Cypro S. Hieronymus De locis Hebr. ex Act. apost.: Salamis, civitas in Cypro insula, nunc Constantia dicta, quam Trajanus principis tempore Iudei, interfectis omnibus accolis, deleverunt. In primo concilio Nicæno vocatur Salamis, in Ephesino vero Constantia, et ejus concilii tempore totius insulae metropolis erat; nam in act. vii, Reginus episcopus Constantiæ Cyprimetropolis. In Chaledonensi, act. i, Olympius episcopus metropolis Constantiae. In concilio vii, Nicæno ii, act. i, iv et vii, inter metropolitas recensetur Constantius episcopus Constantiæ insulae Cyprī. Imo multo ante Concilium Ephesenum, circa an. 375. metropolis erat, si quidem in concilio Ephesino fuit Reginus Constantiæ episcopus, Troili successor: de quo idem concilium act. vii: Doceant plentissimi magistri in unum Troili illas sanctæ ac beatæ memoriarum episcopos qui nunc requievit vel sanctæ memoriarum Sabinus qui illum processit, vel qui ante illos venerabilis Epiphanius ab aliqua synodo ordinati fuerint. Et tamen Epiphanius tertius a Regino metropolita fuerat. Socrates lib. vi, cap. 9: Epiphanius, Constantiæ urbis Cyprī episcopus, concilio episcoporum illius insulae convocato, statuit ne quis Origenis libro legal. Convocare autem episcoporum concilium erat metropolite munus. Claricus Sozom. lib. vi, cap. 23:

PATROL. GR. CXL.

Arias posset et auctoritatem pontificij muneris ha- bere.

Quoties autem quævis prædictarum sedium Græ- corum vacare contigerit, suo orbata episcopo, alius ex eadem sede clericus, invocata sancti Spi- ritus gralia, per suffragia eligatur in episcopum, cujus sane electionem is Latinus confirmabit epi- scopus in cuius diœcessi sedes illa est, modo inven- nerit auctoritate canonica riteque ordinata pera- ctam electionem personæ morum gravitate veneran- dæ; ac sine ulla mora efficiet ut a Græcis vicinarum diœcesum episcopis quos ea de causa idem Latinus vocabit episcopus, consecrationis gratia ei confe- retur. Episcopalem curam monasteriorum, ecclæ- siarum, cleri, populi in ea civitate et diœcesi con- sistentium propria auctoritate ei tradet et præ- scriptam ab eo recipiet obedientiæ confessionem in hac forma :

Ego Germanus, episcopus Soliæ diœcesis Leucosiae, ex hac hora et deinceps ero fidelis et obediens S. Pe- tro sanctæque Romane Ecclesie, et domino meo Hugoni, archiepiscopo Leucosiae, ejusque successori- bus canonice intrantibus. Non ero in consilio neque in facto aut perdendum vitam eorum vel membrum, seu ad capiendum captione mala. Consilium quod mihi per se ipsum, vel per nuntium, vel per litteras credituri erunt, ad damnum eorum nulli pandam. Papatus Romanae Ecclesie ac canonum SS. Patrum

Epiphanius Salaminæ que est urbs Cyprī, fuit epi- scopus; et paulo post: Epiphanius in disciplina monastica cum apud Aegyptios, tum apud Palæstinæ illustrissimus habitus est. Postea quoque apud Cy- prios in non minori gloria fuit, apud quos electus est primaria urbis totius insulae epicopus. Ea urbs præ- dicatione S Pauli cohonestata celebri nomine ex- stilit Act. xiii, Paulus et Barnabas abierunt Seleu- ciam et deinde navigaverunt Cyprum, et cum venirent Salaminam prædicaverunt verbum Dei in synagogis Judeorum. Et fortasse tunc metropolis effecta cum post concilium Nicænum Paphus, ere- bris concussa terræ motibus, fuit destructa. S. Hieronymus in Vita S. Hilariouis: Ingressus Hilarioum Paphum.... quæ siquenter terræ motu lapsu, nuc ruinarum tantum vestigiis quid olim fuerit ostendit.

(17) Καρπατίῳ. Conc. vi act. xviii: Joannes episcopus civitatis Karpatiorum insulae Cyprī. Stephanus: Καρπατίζ, πόλις Κύπρου, ἡ Πηγαλίου ἔπει- ται, ὡς Ἑλλάνικος ἐν τοῖς Κυπριανοῖς. Διονύσιος δὲ διὰ διφθοργῶν Καρπατίας αὐτὴν φασι. Σενα- γός, η Καρπατος αὐτὴν φασι, Θεόπουπος Κύρ- πατος. Carpasia, civitas Cyprī, quam Pygmalion edificavit, ut ait Hellanicus in Cypriacis. Dionysius per diphthongum effert, Carpaseiam; Xenagoras scribit Carpathiam, Theopompus vero Carpasum.

(18) ἐπικληθείσης χάριτος. Innocentius III Regest, xv, epist. 204, capitulo Nicociensi: Uni- versita vestræ mandamus quatenus, convenientes in unum et sancti Spiritus gratia, ut moris est, invo- cata, in Patrem et episcopum animarum vestrarum vobis personam canonice ac concorditer eligatis, quæ prodesse valeat et præesse.

ero defensor et custos salvo ordine meo, contra omnes homines. Vocatus ad synodum veniam, nisi canonico fuero præpeditus impedimento. Legatum sedis apostolicæ, quem certum esse cognovero, venientem ac remeantem honorifice tractabo et in necessitatibus adjuvabo. Sic ne Deus adjuvet, et hæc sancta Dei Evangelia.

ἐμποδισμῷ. Τὸν δικαιονός τῆς ἀποστολικῆς ἔδρας, τιμήτῳ, καὶ ταῖς αὐτοῦ χορίαις ἐπαρκέσθω. Οὕτως Εὐαγγέλια.

Ethanc confessionis formam unusquisque Latinus episcopus insulæ Cypri a Romæorum suæ diœcesis episcopo pro se suaque recipiat Ecclesia.

Ac si eam electionem irritam esse Latinus agnoverit episcopus, ad depositionem procedat eo modo quo rationi congruum est esse procedendum.

Ad ordinandum autem Graecum episcopum electum vocati a Latino pontifice qui ejus sunt diœcesis Graeci, sine ulla tergiversatione et mora, ex debito præsentis constitutionis et ordinis occurrant, et invocationes et omnia que consecrationi congruant explere teneantur.

Græcorum tamen depositio episcoporum, ut et translatio et ejectio, soli Romano pontifici ob apostolicam eminentiam peculiari reservata est privilegio, ut in illis non secus ac in cæteris episcopis pontificiæ dignitatis conditio servetur et emittentia.

In nulla Græcorum Ecclesia suo orbata pastore Latinus episcopus episcopum creare audeat, nisi forte ii qui episcopum eligere tenentur, aliquem qui eam regat Ecclesiam eligere detrectaverint immoderata dilatione, trium niimirum mensium vere decurso tempore, juxta concilii generalis constitutiones. In quo sane eventu potestas non sit Latino episcopo alium quæmpiam in sede viduatæ Ecclesiæ constituere, nisi gentilem Graecum honori ac gradui tanto respondentem.

Bona Ecclesiæ Græcorum suo orbata episcopo economus et capitulum ejusdem sedis futuro ex fide servent epicopo, eique postea tradant.

Cæterum episcopi ejus insulæ canonice in præfatis sedibus constituti facultatem habeant leges constituendi monasteriis, ecclesiis, clericis et laicis Græcorum sibi concreditis, eaque omnia que legitimo jure muneri dignitatis vel episcopali statui convenire cognoverint, præcipiant. Latini episcopi nihil horum prorsus sibi usurpent nisi in iis tantum causis in quibus metropolitæ legitimo jure da-

(16) Τῶν Γραικῶν ἐπισκόπων καθαίρεστι. Pecciliare id munus Romani pontificis Innocentius III, *Regest. xv*, epist. 137. Cremonensi episcopo, apostolicæ sedis legato: *In episcopum Vicentinum depositionis sententiam promulgasti. Quamvis ad id si nenostro speciali mandato procedere non debueris,*

Α τοιν εἰς αὐτῶν Κύπριαν, σὺνενι φανερώσω. Τὸ παπάτον τῆς Ρώμης Ἐκκλησίας καὶ τὸν ἄρχειρατισμὸν τῆς τῆς Λευκοσίας Ἐκκλησίας, καὶ τοὺς τῶν ἁγίων Πατέρων κανόνας ἔτοιμαι ἀντιλαμβανομένος καὶ κατέχων, φυλακτορίης τῆς ἑμῆς τοξείας, κατὰ πάντων ἀνθρώπων. Κληθεὶς εἰς σύνοδον ἥξει, εἰ μὴ ἐμποδισθοι κανονικῷ οὐ ἀληθὴ νοέτω, ἐρχόμενον καὶ ἀποστρέφοντα Θεός μοι βοηθήσει, καὶ ταῦτα τὰ τοῦ Θεού ἅγια

Καὶ τούτο τὸ σχῆμα παρὰ τοῦ τῶν Ρωμαίων ἐπίσκοπου τῆς αὐτοῦ ἐνορίας λαμβανέτο ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ τῆς αὐτοῦ Ἐκκλησίας ἔκαπτος Λατῖνος ἐπίσκοπος τῆς νήσου Κύπρου.

Καν δὲ ἐκείνην τὴν ἐκλογὴν γνωρίσῃ ὁ Λατῖνος ἐπίσκοπος ἀκυρωθεῖσαν, ἐπιχειρήσω τῇ καθαιρέσσι, καθὼς ἐπιχειρηθέντι ἐστὶν εὐλόγως.

Τὸν δὲ Γραικὸν ἐπίσκοπον εἰς χειροτονίαν ἐκλεχθέντα παρὰ τοῦ Λατίνου ἀρχιερέως οἱ τῆς αὐτοῦ ἐνορίας Γραικοὶ κληθέντες ἀνευ χωρισμοῦ, διαστάσεως ὑπὸ χρέους τῆς παρούσης καταστάσεως καὶ διατάξεως συνελθεῖν, καὶ ὀνακλήσεις καὶ τὰ δῶρα τὰ ἀνήκοντα τῇ χειροτονίᾳ πληροῦν ἐνέχονται.

Πλὴν ἡ τῶν Γραικῶν ἐπίσκοπον καθαιρέσσι (19), ὡς καὶ ἡ μετάθεσις καὶ ἡ ἔκπτωσις, μόνῳ τῷ τῆς Ρώμης ἀρχιερεῖ κατὰ τὴν ἔξοχὴν τὴν ἀποστολικὴν, ιδίῳ φυλαχθῆ προνομίῳ, ὅπως ἐν ἐκείνοις, οἵ καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἐπίσκοποις ἡ τῆς ἀρχιερατικῆς ἀξίας κατάστασις καὶ ὑπεροχὴ φυλαχθεῖν.

Οποία δέ τις Ἐκκλησία Γραικῶν ἀπορησει πομένος, ὁ Λατῖνος ἐπίσκοπος ποιεῖ ἐπὶ ταύτῃ ἐπίσκοπον οὐ ταλιμῆσκε, εἰ μάτιος ἀρελούντων τῶν ὄφειλόντων περιουσίᾳ τῇ φορᾷ ταύτῃ τοι διατάσσει τινὰ δὲ τὴν αὐτὴν Ἐκκλησίαν ποιμαίνει κατὰ τὰς διατάξεις τῆς γενικῆς συνόδου (20). γεγονούσις διαδρομῆς τριμηνιού καιροῦ ἐπ' ἀληθείας ἐν τῷ δὲ μὴ μὴ ἔχεται ἀδειαν ὁ Λατῖνος ἐπίσκοπος τοῦ καθισταντοῦ τῇ χηρευούσῃ Ἐκκλησίᾳ, εἰ μὴ σώμα Γραικὸν καὶ τιμῆς καὶ βαθμοῦ τοσαύτης ἀξίας τυμφωνούντα.

Τῆς δὲ Γραικῶν Ἐκκλησίας ἀπορούστης ἐπίσκοπου, τὸ αὐτῆς ἄγαθὸν οὐ σίκονόμος, καὶ τὸ κεφάλαιον τῆς αὐτῆς καθέδρας τῷ μέλλοντι ἐπίσκοπῷ φυλαξάτοσα πιστῶς, καὶ ἐπιστραγιζέτωσαν τῷ μέλλοντε ἐπεσκόπῳ.

Τοῦ λοιποῦ οἱ ἐπίσκοποι τῆς αὐτῆς νήσου κανονικῶν τυχθέντες ἐν τοῖς προληψεῖσι τῶν Γραικῶν θώκοις ἐχετοσαν τάττειν ἐν μοναστηρίοις, ἐκκλησίαις, κληρικοῖς καὶ λαϊκοῖς Γραικῶν, αὐτοῖς ἐπιτετραμένοις, καὶ ταττέτωσαν πάντα ἀ διαγνωστούται τῇ λιτουργίᾳ τῆς ἀξίας ἡ καὶ ἐπισκοπικῆς τάξεως ἀνήκειν υφίμῳ δικαιῷ . εἴ δὲ οἱ Λατῖνοι ἐπίσκοποι παρεκτός ἔκεινων μόνων τῶν αἰτιῶν, ἐν

cum hoc sit unum ex illis quæ sibi sedes apostolica specialiter reservavit. Et epist. 175: Cum episcoporum translatio fieri non potuit vel debeat absque sedis apostolicae licentia speciali.

(20) Γενικῆς συνόδου. Nimirum Chalced., can. 25.

οῖς ὁ μητροπολίτης ἐκ νομίμου δικαίου δύναται δικαιοδοσίαν ἔξασκεν εἰς τοὺς τοῦ συνερίθου αὐτὸν ὑποτεταγμένους, μηδὲν ἀρπαζέτωσαν.

Αἱ δὲ αἰτίαι αἱ ἀνήκουσαι τῇ ἐκκλησιαστικῇ συλλογῇ, εἰ ἀποστραφῶσιν ἐν τοῖς Γραικοῖς, εἰς τὸν αὐτὸν σύμφυλον ἀρχιερέα κρινέσθωσαν. Ἐὰν δὲ εἰς Λατίνους καὶ Γραικόν, εἴτε ὁ Γραικὸς ἐγκαλεῖται, εἰς τὸν Λατίνου τοῦ τόπου ἀρχιερέα ἀναφερέσθωσαν κριτικῶς διαχωριζόμεναι, πλὴν ποιῶμένης τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας ὑπεροχῆς, πρὸς ἣς Βοήθειαν πάντες οἱ θλιβόμενοι δύνανται ἀμέσως ἐπαναστρέψιν. Εἰ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου Γραικοῦ γένηται τις ἐγκλησίες κατὰ τοῦ Λατίνου ἐπισκόπου εἰς οὓς ἐνορίαν ὁ αὐτὸς τυγχάνει Γραικὸς ἐπισκόπος, εἰ γε χρεία, ἐντεῦθεν ἀνατρέχετω καὶ πρὸς τὸν τῆς Λευκοσίας ἀρχιεπίσκοπον.

Τῇ παρούσῃ τε διατάξει Οσπιζομενὶ ίνα ἐν τῇ πόλει ἡ ἐν τῇ ἐνορίᾳ τοῦ Λατίνου ἀρχιερέως, χωρὶς τῆς διατριβῆς τῆς ἐπισκοπῆς τῶν Γραικῶν καθέδρας, μεθ' οὐ τὸ ἀκροατήριον τοῦ ἐνόχου ἢ τον δικαίου, εἰ τιν' ἔχει ὁ Γραικὸς ἐπίσκοπος, τὸ αὐτὸν καὶ ἐν διαγενώσκηται, καὶ μηδὲν ἄλλο εἶναι κριτήριον δικαιοδοσίας διατεταγμένως ἐν τοῖς Γραικοῖς· εἰ μάκρως ἐν τινι ἐκκλησίᾳ Γραικῶν τοῦ τοιούτου ῥηγάτου ἡ ἀρχιδιακονικὴ, ἡ ἄλλῃ ἔξουσιᾳ ἐκπεπλεγμένον ἔχουσα τεταγμένως κριτήριον ἀκοῆς ἐξ ἀρχῆς, ἐξ οὗ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας τὸν Γραικὸν ἐπίσκοπον, καὶ ἐντεῦθεν κατὰ βαθμὸν οἱ αὐτοῦ ὑποτεταγμένοι ὅπόταν τούτων τι ἔσται προκαλέσονται.

Τῷ ἀρχιεπίσκοπῳ μέντοι καὶ τοῖς Λατίνοις ἐπισκόποις ὑπὲρ πταισμάτων ἡ ἀδικίαν, καὶ τῶν αὐτῶν δικαιῶν, τῶν ἐκκλησιῶν τε αὐτῶν επιμελητέον κανονικῶς ἐν τοῖς Γραικοῖς τῶν αὐτῶν πόλεων ἡ ἐνορίαν, ἐν ἐκείνοις τοῖς συμβάμασι προσήκειν βουλόμεθα τὴν ἔξουσίαν ἐν οἷς αὐτοῖς ἐκ δικαίου προστάχει τοῖς Λατίνοις.

Ιηρὸς τὴν σύνοδον δὲ τοῦ Λατίνου ἐπισκόπου ὁ Ρωμαῖος ἐπίσκοπος ἐν τῇ αὐτοῦ ἐνορίᾳ τὸν Θρόνον αὐτοῦ ἔχων, ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μετὰ τῶν ἡγουμένων καὶ τῶν Ἱερέων αὐτοῦ, τῶν τὰν φροντίδα τῶν ψυχῶν ἔχοντων, κρατεῖται ἐνεπηκόως συντρέχειν· καὶ τὰ συνοδικὰ τούτου θεσπίσματα ἡ μέντοι τοῖς τῶν Γραικῶν ἔθεσι μὴ ἐναντίοις τῇ καθολικῇ πίστει, καὶ ἐκ τῆς Γραικοῦ Ἐκκλησίας ἀνεχομένοις μὴ αὐτιβαίνουσι, λαμβάνειν τα καὶ φυλάττειν. "Ινα δέ μὴ οἱ ἥθελντες Γραικοὶ ἐπίσκοποι βαρύνωνται βάρει διπλῷ ἐν τῷ δεισθαι τούτοις ἐρχεσθαι ἐκ τῆς τοιαύτης δικτάξεως ὅρεῖσιν, καὶ εἰς τὰς ἐπίσκοπικὰς συνάδους τῶν ἀρχιερέων Λατίνων τούτους δρχεσθαι, εἰς τὴν ἐπαρχίας τύνοδον τάπτομεν οὐκ ἀναγκαζόμενοι.

Ἐν ταῖς ἐπιτηρήσει μέντοι τῶν Γραικῶν ἐπισκόπων, ἡ τῶν οὐτοῖς ὑποτεταγμένων, ἐκείνην βουλόμεθα ἔχειν τοὺς Λατίνους ἀρχιερεῖς ἐν ταῖς ιδίαις πόλεσι καὶ ἐνορίαις τὴν ἔξουσίαν, ἥν τῷ μητροπολίτῃ ἐν ταῖς ἐπιτηρήσει τῶν αὐτοῦ συνερίθων καὶ τῶν αὐτοῦ ὑπηκόων παραχωροῦσι τὰ κανονικὰ θεσπίσματα.

Τῷ ἀρχιεπίσκοπῷ μέντοι καὶ τοῖς Λατίνοις ἐπισκόποις, ὅταν ταύτας τὰς ἐνορίας τὰς περὶ τοὺς

A tum est, erga eos qui suo sunt suffraganeo subjecti jurisdictionem exercere.

Causae quae ad ecclesiasticum spectant forum, si controvertantur inter Græcos, a suo eorum gentili judicentur pontifice; si vero inter Latinum et Græcum; sive Græcus accusetur, ad Latinum loci pontificem referantur judicialiter dirimendæ, salva tamen apostolicæ sedis prærogativa, cujus opem vexati omnes immediate possunt implorare. Si ab episcopo Græco aliqua instituatur accusatio adversus Latinum episcopum in ea diœcesi in qua Græcus est episcopus, inde, cum necessitas postulaverit, ad Leucosiae recurratur archiepiscopum.

B

Præsenti hac Constitutione sancimus ut in civitate vel diœcesi in qua audientia forum actoris vel rei est Latini pontificis, extra locum in quo episcopalis Græcorum constituta sedes est, si quid Græcus habet episcopus, ab uno eodemque foro cognoscendum esse, nec aliud quodqiam legitimum esse tribunal juris dicendi Græcis, nisi forte in aliqua Græcorum Ecclesia ejusdem regni, vel archidiaconali, vel alia potestate rite a principio exceptum audientiæ forum exititerit; a quo ab ea Ecclesia ad Græcum episcopum, et hinc gradatim qui in ejus sunt ditione, quotiescumque his aliquid contigerit, se appellaverint.

Archiepiscopo et episcopis Latinis ad canonice cognoscendum de criminibus vel injuriis et juribus ipsis suarum Ecclesiarum, in casibus illis potestatem in Græcos suarum civitatum vel diœcesum esse volumus, in quibus de jure ipsis Latinis convenit.

D Ad synodum Latini episcopus Romæus qui ejus diœcesi sedem tenet episcopus, ac pariter abbates ejusque sacerdotes animarum curam habentes semel in anno expedite accedant, et synodica decreta quæ, Græcis quidem institutis catholicæ fidei non repugnantibus, et a Græcis receptis Ecclesiis non adversantur, suscipere et observare teneantur. Ne autem dicti episcopi Græci ex hujus observatione Constitutionis, qua ad episcopales etiam synodos Latinorum pontificum accedere coguntur duplii graventur onere, statuimus ad diœcesanam synodum eos non esse cogendos.

In puniendis vero Græcis episcopis vel in eorum ditione constitutis, volumus Latinos pontifices in suis civitatibus et diœcesibus cam habere auctoritatem quam metropolitæ in puniendis suis suffraganeis sibiique subjectis canonum concedunt decreta.

Quando archiepiscopus et episcopi Latini eas diœceses in quibus Græci consistunt cum diœce-

sano vicario jure visitaverint, hac servata justitia mensura pecunias a parochiis exigendas esse prouuntiamus: nimirum ipse archiepiscopus a quinque tantum parochiis exiget: Paphi episcopus a quatuor, Famagustæ a tribus, et Nemesi similiter a tribus. Eam autem pecuniam a Græcis suæ diœcesis et parochiæ singulis accipient annis. Singulæ vero parochiæ summam præbeant triginta solidorum tornesiorum sive totidem byzantios, qui non exsuperent, sed eam exsequunt quotam. Licet sane parochiarum numerum quæ ratione visitationis solvere tenentur, attenta Romæorum paupertate, ex misericordi provisione ita mediocrem esse decreverimus, quoniam vero Latinis quidem episcopis suarum Ecclesiarum bona ideo tradita sunt ut in ipsis debitum ministerii eorum munus integre, cum necesse fuerit, explorare valeant, si necessitas orthodoxæ fidei vel obedientiæ promptitudo que Romanæ debetur Ecclesiæ, vel morum disciplina pestulaverit, pluries ipsos Græcos esse visitandos, volumus, quo sine ullo Latinorum gravamine visitationis manus exsequatur, Græcos ipsos quidquid visitationi debetur suis sumptibus persolvere; quando vero canonum constitutiones ipsis episcopis visitationis manus injungunt, tunc opus est ut Latini ipsi suis impensis manus obeant, cum etiam apostolus Paulus nostri status exemplar, aliquoties victum sibi ipsi suarum labore manuum comparaverit, ne gravis foret iis quibus Evangelium prædicabat, qui cum doctori necessarios subministrare sumptus detrectassent eo ipso impediebant ne prædicationis mysterium propagaretur.

Ut autem breviter quod æquum et justum est præcipiamus: habeant Latinorum Ecclesiæ in præfata insula decimas et oblationa jam consuetudo exigendi ejusmodi decimas per pontifices et clericos Latinorum executioni deinceps mandetur. Quocirea cum in hac parte servandam esse consuetudinem asseramus, nemo corum existimet se immunem a solutione decimarum jure canonico et divino debitaram.

Quamvis itaque et Græcorum Ecclesiam regni Cypræ ex hac constitutione non sit deinceps quidem habitura metropolitam suæ gentis, volumus tamen ejusmodi Germanum, Græcorum archiepiscopum, quoad vixerit nomine et honore dignitatis archiepiscopalis frui. Quam ob causam et eum usque ad mortem a potestate et ditione Leucosiae archiepiscopi immixtum prorsus esse volumus et decernimus, ac præcipimus ut, defuncto ejusmodi Germano, nullus aliis Græcus archiepiscopus in præfato constituatur regno. Verum, ne ejusmodi ar-

(21) *Buçmata.* Nummi genus unius aurei. Innocent. III, lib. i epist. ad regem Portugallie: *Pater tuus centum byzantios annuatim Romane Ecclesie constituit censuales.* Horum autem pondus ex responsione ejusdem regis ad pontificem elicetur: respondet enim se pro censu annuali decem anno-

Δ Γραικούς, μετὰ τοῦ τῆς ἐνορίας δικαιου ἐπεσκέπτωνται, τὸ αὐτὸν ἐν ταῖς ἀπηγγέλλομεν τῆς δικαιοσύνης μάτρον τοῦ τὸν αὐτὸν ἀρχιεπίσκοπον πέντε μόνου, τὸν τῆς Πάφου τέσσαρας, τῆς Ἀμμοχώστου τρεῖς, καὶ τὸν τῆς Νεμέσου ὅμοιῶς τρεῖς. Λαζαρίτοις δὲ ἀπὸ τῶν Ἰρακίων τῆς αὐτῆς ἐνορίας καὶ τῆς τούτου ἐπειροπῆς λαζαρίτων κατ' ἔτος, δὲ ἐκάστη κεφαλαιον τριάκοντα σόλιδος τουρνεσίν, ἡ τοπαύτα βυζάντια (21), τὸ μὴ περιττεύοντα, πλὴν ἐξισούμενα τούτῳ τῷ ποσῷ. Πλὴν καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπειροπῶν τῶν ὄφειλομένων ἐπισκέψιμος χάριν, κατανοούμενης τῆς πτωχείας τῶν Ἱωνίων, διεκρίνομεν εἰλέσυς προμηθεῖς αὐτῶς ματριουποιῆσαι. Ἐπεὶ μέντοι τοῖς Λαζαρίτοις ἐπισκόποις πρὸς τούτα εἰσὶ τὰ τῶν ἐκκλησιῶν αὐτῶν ἀγαθὰ παρακεχωρημένα, τοῦ ἐν ἑκάστοις περὶ τὸ χρέος τῆς αὐτῶν ὑπουργίας ἀνελλιπῶς ἴτχειν τὰ τῆς χρείας πληροῦν θέλομεν, εἰ δὲ χρεία τῆς ὄρθοδόξου πίστεως, ἡ τὸ ἀολγεν τῆς ὑπακοής τῆς ὄφειλομένης τῇ τῆς Ῥώμης Ἐκκλησίᾳ ἡ δὲ τῶν ἄγιων ἀπαπήσαι παίδευσις τοῦ ἐπιτκέπτεσθαι τοὺς αὐτοὺς Γραικούς πολλάκις, ἀποτίνειν αὐτοὺς ἐπὶ τοῦτο περὶ αὐτοὺς ἕνεκεν τινὸς βάρους ἑκείνων τὸ τῆς ἐπισκέψιμης χρέος ἴδιαις δαπάναις. Ὁταν μέντοι αὐτοῖς αἱ τῶν ἄγιων διατάξεις κανόνων τοῦτο ἐπιτρέπονται, ὀφείλουσι διαχαρηγεῖν· ἐπεὶ καὶ δὲ ἀπόστολος Παύλος τὸ πρὸς ὑπόδειγμα τῆς ἡμετέρας καταστάσεως ἐνίστε ἐκεῖνῳ τὴν Σωῆν τῷ τῶν χειρῶν κόπῳ ἐκτίσατο, τοῦ μὴ φορτικὸς εἴναι τοῖς οἷς ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον, οἵτινες κατοκνοῦντες ἐπιχορηγεῖν τῷ διδασκαλῷ δαπάνην, κατὰ τοῦτο τοῦ τῆς χορηγίας στεροθῶσι μαστηρίου.

Ως ἐν κεχυταίω δὲ τὸ ἀνάκον δίκαιου τοῦ καλεύειν· τὰς δεκατείας ἐν τῷ προλεχθείσῃ νόσῳ ἔχετωνται αἱ τῶν Λαζαρίων ἐκκλησίαι, καὶ δὲ συνήθεια ἡ παρακεκριτημένη εἰς τὴν τῶν τοιούτων δεκατείαν λῆψιν ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἀκληρικῶν τῶν Λαζαρίων, εἰς τὸ ἔξις διαπραττομένη φυλαττέσθω. Διὸ τοῦτο μέντοι ὅτι ἐν τούτῳ τῷ μέρει λέγομεν ρυλακτίου τὸ ἔθος, μὴ τις αὐτῶν νομιζέτω εἶναι ὑπεξηρημένων τῆς τῶν δεκατείων λύσσως τῶν ὄφειλομένων κανονικῷ καὶ θεώριῳ δίκαιῳ.

Τοίνυν καὶ καὶ ἡ τῶν Ἰρακίων Ἐκκλησία τοῦ τῆς Κύπρου ὄηγάτου κατὰ ταύτην τὸν τάξιν, οὐχὶξει δὲ εἰς τὸ μετὰ ταῦτα μητροπολίτην τοῦ αὐτῆς θίνους· θέλομεν μέντοι τὸν τοιούτον Γερμανὸν τὸν τῶν Ἰρακίων ἀρχιεπίσκοπον κέχροις ἡ δὲ τῇ τῆς ἀρχιεπίσκοπης αξιάς ὀνόματι καὶ τιμῇ γρῆτθαι· οὐδὲνεκαὶ τὸν τοιούτον μέχρε τελευτῆς κωλύομεν ὑπὸ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ τῆς Λευκοσίας ἀρχιεπίσκοπου παντελῆς εἶναι· καὶ τάττομεν ὡς, τελευτήσαντος καὶ τοιούτου Ἰερμανοῦ, τοῦ μὴ τινὸς ἔτερου ἀρχιεπίσκοπου Ἰρακίου ταχθῆναι ἐν τῷ προλεχθείσῃ ὄηγάτῳ. Πλὴν τοῦ μὴ

rum jam misisse mille aureos. Itaque singuli byzantii unum pendebant aureum. Clarius idem Regest. xv, ep. 179, ad patriarcham Antiochenum, fratri tuo mille byzantios dedisse, ad mille aureorum valentiam.

τὸν τοιωτὸν ἀρχιεπίσκοπον Γερμανὸν περιφέρεσθαι Λ μὴ ἔγνωσμένου τοῦ θρόνου αὐτοῦ, τὸν προσλεχθέντα ἐπίσκοπον τῆς τῶν Γραικῶν καθίδρας τῆς ἐν τῷ Σωλεῖᾳ τῆς Λευκοσίας ἐνόρεας ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τοῦ κεκρατημένου τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ, λύομεν αὐτὸν, πρὸς τὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον τοῦ Ἀρσινοῦ, τὸν τῆς Πάφου ἐνορέας σχολάζοντα, τῇ τῆς ἡποστολικῆς ἔξουσίας ὑδεῖᾳ καὶ τῇ βουλῇ τῶν προρρήθεντῶν ὑδελφῶν καὶ μιταρέρομεν καὶ δίδομεν αὐτῷ ὑδειαν τοῦ διέρχεσθαι ἐλαυθέρως εἰς τὸν αὐτὸν θρόνον. Τῷ προρρήθεντι δὲ Γερμανῷ ἀρχιεπίσκοπῷ τὰς ῥηθείσας, τὸν θρόνον καὶ τὴν τῆς Σωλείας Ἐκκλησίαν ἐν πνευματικοῖς καὶ ἐν καιρικοῖς κατὰ τὴν τούτου βουλὴν καὶ ἔξουσίαν παρατιθέμενα, παρ' αὐτοῦ κρατηθησόμενα οὐτῇ τῇ ταρῃ ὑετί, καὶ τῷ τῆς ἀρχιεπίσκοπικῆς ἀξίας ὄνόματι ἐπισκοπικᾶς ποιμανόμενα οὗτος μόντοι τοῦ εἶναι αὐτὸν ἐλεύθερον ἢ ἐν τῷ ῥυθέντι θρόνῳ τῆς Σωλείας, ἢ παρὰ τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν Γραικῶν τοῦ Ἅγιου Βαρνάβα τῆς Λευκοσίας, ἐν εἰς τὸν ἐπίσκοπον τοῦ αὐτοῦ θρόνου ἐκ τῆς τοιωτῆς εὐεργεσίας τῆς ἡμετέρας διατάξεως καθόκεν εἰς τὸ διηγεκάς βουλόμεθα καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ θελησιν κατοικεῖν. Αὐτοῦ δὲ τοῦ ἀρχιεπίσκοπου Θανάτου, ἐν τῷ τῆς Σωλείας θρόνῳ διάκονος αὐτῇ χηρεύση, ἀπλοῦς μόνον τοῦ τῆς Γραικῶν ἔθνους ἐπίσκοπος χειροτονείσθω, δις τῷ τῆς Λευκοσίας ἐπισκόπῳ τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἢ καὶ οἱ ἄλλοι Γραικοὶ ἐπίσκοποι ὁφείλουσιν ὄποιεῖσθαι τοῖς Λατίνοις ἐπίσκοποις, κατὰ τὴν πρόνοιαν τῆς παρούστης διατάξεως ὑποτατέσθω.

Τὸν αὐτὸν μὲντοι Γερμανὸν, τὸν τῶν Γραικῶν ἐπίσκοπον, οἱ μονατήρια, ἐκκλησίας, κληρον καὶ λαϊοὺς τῶν Γραικῶν τῆς πόλεως Λευκοσίας καὶ ἐνορίας βουλόμεθα ἔχειν ἐκείνην τὴν ἔξουσίαν τὴν προγεγονικὴν τῷ ἐμπεπιστευμένῳ θρόνῳ αὐτοῦ, ἢν οἱ ἄλλοι τῶν Γραικῶν ἐπίσκοποι τοῦ τῆς Κύπρου ῥηγάτου ἐκ τῆς τοιωτῆς προμηθεῖσι τοὺς Γραικοὺς τοὺς αὐτοῖς ὑποτεταγμένους ἐπιπράττουσιν.

Τοῦ λοιποῦ αὐτῷ τῷ τῶν Γραικῶν ἀρχιεπίσκοπῷ ζῶντι, ἢ τὴν τῆς ἀρχιεπίσκοπικῆς ἀξίας λειτουργίαν παρακατέχοντι, αὐτοῦ δὴ τοῦ ἀρχιεπίσκοπου καὶ τῶν ἐπίσκοπων τῶν Λατίνων ἐπὶ τοῖς Γραικοῖς περὶ τὴν ἔξακολούθησιν τῶν ἀρχιεπίσκοπῶν ἔξουσίαν τοῦ ἀνακινεῖν τὴν τῆς διενεξεις ὕλην ἀφείσθω.

Τάττομεν τοίνυν καὶ θετπίζομεν τούτου αὐτοῦ ἀρχιεπίσκοπου τῶν Γραικῶν Γερμανὸν, ἐνσ ἀν ζῇ, ἐκ τῆς καταστάσεως τῆς τοιωτῆς διαταγῆς ἀνευ ἀντιλογίας τῶν Λατίνων ἀρχιερέων ἐλευθέρως, ὅταν μέντοι κανονικῆς τοὺς Γραικοὺς τοὺς ἐκλεχθέντας τῇ Κύπρῳ καθεξῆς χειροτονητέους εἰς ἐπίσκοπους, καὶ ἀπὸ τῶν Λατίνων ἀρχιερέων, εἰς διν παροικας εἰσὶν, ἐπισφραγιζομένους, αὐτοῖς μητροπολιτικῇ, πρὸς τὰς ἵερὰς τάξεις προβιβαζομένους, χειροτονεῖσθαι τοὺς δὲ ἄλλους τοῦ αὐτοῦ ῥηγάτου Γραικοὺς ἐπίσκοπους συγχαλεῖσθαι πρὸς τὸ τῆς τοιωτῆς χειροτονίας μητρόπολιν τελεῖν καὶ περὶ πάντας τοὺς Γραικοὺς τοῦ αὐτοῦ ῥηγάτου τῇ αὐτῇ ὑδειᾳ ἀπονεμέστοι τὴν τῆς ἐπισκέψεως λειτουργίαν ὅταν ἐκ τοῦ δικαιίου ἐπινεμηθεῖν καὶ ἐν τοῖς τοιωταῖς ἐπίσκοπαις, ἢ ἐν αὐτοῖς ἀνήκουσι λόγῳ ἐπίσκοποῖς, ἢ μητροπολιτικὴν οἱ θεῖοι κανόνες παρ-

A chiepiscopus Germanus palabundus obserret nullo suo acceptus throno, præfatum episcopum sedis Græcorum Soliæ, dicecessis Leucosiae, a suo quo tenetur Ecclesiæ vinculo solvimus et ad episcopalem sedem Arsinoes, dicecessis Paphi. vacantem, apostolicæ potestatis auctoritate ac præfatorum fratrum nostrorum consilio, transferimus, eique potestatem facimus libere progrediendi ad suam eam sedem. Præfato vero Germano archiepiscopo prædictam Soliæ sedem et Ecclesiam in spirituallibus et temporalibus, ex eorumdem consilio eademque potestate deferimus, ab ipso semper cum suoretinendam honore et archiepiscopal dignitatis nomine et episcopali auctoritate regendam; ita ut in sua sit potestate et voluntate pro suo libitu in colere vel dictam Soliæ sedem vel degere apud Græcorum ecclesiam S. Barnabæ Leucosæ, quam ad episcopum hujus sedis ex præsentis nostræ hujus Constitutionis beneficio perpetuo spectare volumus. Eo autem archiepiscopo defuncto, sine ulla controversia Soliæ sedem quoties suo fuerit orbata pastore, ex Græcorum duntaxat gente episcopus eligatur, qui Leucosiae episcopo, eodem modo quo et alii episcopi Græci Latinis tenentur subesse episcopis, ex præsentis tenore Constitutionis etiam ipse subsit.

Γραικοὶ ἐπίσκοποι ὁφείλουσιν ὄποιεῖσθαι τοῖς Λατίνοις ἐπίσκοποις διατάξεως ὑποτατέσθω.

C Ipsum porro Germanum Græcorum episcopum ad monasteria, ecclesias, clerum et populum Græcorum Leucosim civitatis et dicecessis regendum promovemus, ea potestate præditum in concredita sibi sede, quam alli Græcorum episcopi regni Cypri ex ejusmodi provisione in Græcos sub eorum dilectione constitutos obtinent.

Eo tandem Græcorum archiepiscopo vivente, sive archiepiscopal dignitatis munere fungente, ipsi quidem archiepiscopo et episcopis Latinorum, ut exciendimateria dissidiit tollatur, de archiepiscopalibus consequendis juribus supra Græcos ablata sit potestas.

D Præcipimus igitur et mandamus ut ipse Græcorum archiepiscopus Germanus, quoad vixerit, ex hujus dispositione Constitutionis, sine Latinorum controversia episcoporum, quotiescumque Græci in Cypro canonice fuerint effecti, ut postea ordinentur episcopi, et a Latinis pontificibus in quorum sunt dicecessibus consignati, auctoritate metropolitica ad sacros ordines promovendi, eos libere consecret; alios vero ejusdem regni Græcorum episcopos ad ejusmodi ordinationis sacra mentum perficiendum advocet, et in Græcos omnes ejusdem regni eadem auctoritate visitationis munus exerceat quoties de jure exercendum erit; et in istos episcopatus vel in eos quiratione episcopatus in ejus sunt ditione, quam metropoliticam divini tradunt canonones, plenariam eam habeat potestatem, eosque in vita ipsius archiepiscopi regat: siquidem

Latini quorum hæc aliaque sunt jura ex præsenti constitutionis sanctione, post ejusmodi archiepiscopi mortem ea obtinebunt; eo autem nolente nullatenus se ipsos ingerant: salva in ejusmodi re et in reliquis alijs casibus manente potestate Leucosiae archiepiscopi et Latinorum episcoporum. Archiepiscopus tamen Græcus eam habeat potestatem quam ipsi Leucosiae archiepiscopo ratione metropolis et aliis Latinis episcopis ratione diœcesum in Græcos omnes præfati regni ex nostra dispositione hæc traditæ constitutio

tois ἄλλοις ἐπισκόποις τοῖς Λατίνοις λόγῳ ἐνορτῶν περὶ πάντας τοὺς Γραικούς τοῦ πρηθέντος ῥηγάτου τῆς ἡμετέρας διατάξεως δίδωσι τὸ κατάστημα,

Dicto item Græcorum archiepiscopo vivente, quemadmodum et deinceps, quoties in Romæos civitatis et diœcessis Leucosiae jus dicendum erit de criminibus et aliis, sine præfato archiepiscopo Germano Latinus assidebit archiepiscopus. Quæ jurisdictionis Latinis aliis episcopis præfati regni per hanc constitutionem in episcopos, clericos aliasque Græcos carumdem civitatum et diœcesum tradita est. Quamvis et archiepiscopis Germani personam, quo usque vixerit, in omnibus et per omnia volumus immunitum esse ab archiepiscopi Latini potestate, tamen ab ipso quidem præsenti constitutionis incipiat observatio.

Idem ipse Germanus archiepiscopus concessæ sibi Soliæ sedis nomine Latino archiepiscopo legitimam obedientiæ professionem ex superiori tradita forma faciat. Ex ejusmodi autem professione et obedientia nullam prosus volumus Latinum archiepiscopum habere potestatem puniendi ipsius archiepiscopi Germani personam, aut quidquam ei præcipiendi in quovis unquam casu ut per singulare immunitatis privilegium ejus duntaxat personæ ex hac constitutione datum, sine ulla prorsus perturbatione usque in finem quietam ipse tranquillamque vitam ducat.

Quoties autem a præfato Germano, Græcorum archiepiscopo, ad Latinum appellatum fuerit archiepiscopum, teneat appellatio, salvo prælationis jure apostolicæ sedis. Leucosiae archiepiscopus post dicti Germani, Græcorum archiepiscopi, mortem, Græcos suæ provinciæ in civitatibus vel diœcesibus suffraganeorum suorum degentes jure suæ metropolis, quod ei convenire volumus, visitabit. Ab omnibus autem harum civitatum Græcis generatim in quavis civitate pro singulis parochiis sumet singulis annis vel summatam sexaginta solidorum tornesiorum vel totidem byzantios non minoris vel majoris valoris, nec amplius quidquam.

Eamdem potestatem quam hisce præsentis constitutionis decretis in judicio latissimum Græcis, tum Latinis pontificibus regni Cypri tradidimus, etiam decretam esse Syris ejusdem regni, qui eisdem ac Græci prædicti sunt moribus et institutis, ex com-

A χωροῦσιν, ἔχέτω περιουσίαν καὶ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ ἀρχιεπισκόπου τούτου ὑρχέτω· καὶ γάρ οἱ Λατίνοι πρὸς οὓς εἰσὶ ταῦτα καὶ ἄλλα δίκαια, κατὰ τὸ τῆς παρούσης διατάξεως θέσπισμα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τοιούτου ἀρχιεπισκόπου καθίζουσιν· αὐτοῦ δὲ μὴ θέλοντος μηδαμῶς ἐμβαλλέτωσαν ἑκυτούς· σωζομένης ἐν τοσούτῳ τῷ τῆς Αευκοσίος ἀρχιεπισκόπῳ καὶ τοῖς Λατίνοις ἐπισκόποις καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς συμβάσιν ἔχουσίας ἀλλ' οὖν οἱ Γραικὸς ἀρχιεπισκόπος ἔχετω ἔχουσίαν, ἢν αὐτῷ τῷ τῆς Δευκοσίας ἀρχιεπισκόπῳ λόγῳ μητροπόλεως, καὶ αὐτῷ πάντας τοὺς Γραικούς τοῦ πρηθέντος ῥηγάτου

B πλὴν τοῦ ρηθέντος ἀρχιεπισκόπου τῶν Γραικῶν ζῶνος, ὡσπερ καὶ μετέπειτα, ἐκάστην δικαιοσίαν καὶ τοὺς Ῥωμαίους τῆς πόλεως Λευκοσίας καὶ ἐνορίας, χωρὶς τοῦ προλεχθέντος ἀρχιεπισκόπου Γερμανοῦ, ἐν ἐγκλήμασι καὶ ἄλλοις οἱ Λατίνοι ἀρχιεπισκόπος παρακαθίσσει· ἡ τοῖς ἄλλοις Λατίνοις ἐπισκόποις τοῦ προρρηθέντος ῥηγάτου διὰ ταύτης τῆς διατάξεως εἰς ἐπισκόπους, κληρικοὺς καὶ τοὺς ἄλλους Γραικούς τῶν αὐτῶν πόλεων καὶ ἐνορίων παρακεχωρηταί. Καν καὶ τὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Γερμανοῦ πρότωπον μέχρις ἂν τελευτὴν πάντα πᾶσιν ἔνησημένου εἴναι θέλομεν ἀπὸ τῆς τοῦ ἀρχιεπισκόπου τοῦ Λατίνου ἔχουσίας, ὅμως μέντοι ἐν αὐτῷ ἡ φύλαξις τῆς παρούσης διατάξεως ἀρχέσθω.

C Ο αὐτὸς Γερμανὸς ἀρχιεπισκόπος ὀνόματι τῆς Σωλείας θρόνου τῆς παρακεχωρημένης αὐτῷ τῷ Λατίνῳ ἀρχιεπισκόπῳ ἐνώμοτον ὄμολογίαν ποιησάτω ὑπακοής κατὰ τὸν ἐγγωμένον τύπον ἀνωθεν. Ἐκ τῆς ὄμολογίας δὲ καὶ ὑπακοῆς τοιαύτης τὸν Λατίνον ἀρχιεπισκόπον διανοεῖσθαι εἰς τὸ τοῦ τοιούτου Γερμανοῦ τοῦ ἀρχιεπισκόπου πρόσωπον ἡ ἐπετάττει τι αὐτῷ ἐν ὀπιταθήποτε χρήσει οὐδεμίου βουλόμεθα ἔχειν περιουσίαν, ἵνα, παρακεχωρημένης μόνου ὑπεξαιρέσως τῷ προσώπῳ αὐτοῦ, ταύτῃ τῇ διατάξει ἐντελῶς καὶ ἀδιασείστως διάγρ.

D Eἳ ποτε δὲ ἀπὸ τοῦ προλεχθέντος Γερμανοῦ, τοῦ τῶν Γραικῶν ἀρχιεπισκόπου, ἐκκληθείη πρὸς τὸν Λατίνον ἀρχιεπισκόπου, σωζομένης τῆς προτιμήσεως τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου ἐγκαλεῖσθω. Ὁ δὲ τῆς Δευκοσίας ἀρχιεπισκόπος μέτὰ τὴν τελευτὴν τοῦ ρηθέντος Γερμανοῦ, τοῦ τῶν Γραικῶν ἀρχιεπισκόπου, τοὺς Γραικούς τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας ἐν ταῖς πόλεσιν ἡ ἐνορίας τῶν αὐτοῦ συνερίθων δικαιῶ τὴν αὐτοῦ μητροπόλεως, οἱ αὐτῷ θέλομεν ἀνήκειν, ἐπιτκέφεται. Μίαν μέντοι ἐν ἐκάστῃ πόλει ἐνορίου παρὰ πάντων τῶν Γραικῶν τούτων τῶν πόλεων κοινὸς καὶ ἐπιτροπὴν λαμβανέτω κατ' ἔτος ἡ ἐξήκοντα σολιδὸς τουργεσίων κεφαλαιού, ἡ τοσαύτα βιζάντια τὰ ἴστοπισα τούτοις, μὴ πλέον.

Eἷστερων τοίνυν ἔχουσίαν, οἵτοι Λατίνοι καὶ Γραικοί ἀρχιερέων τοῦ τῆς Κύπρου ῥηγάτου διαχρητικοῖς τοιούτοις ὄροις τῆς ἡμετέρας διατάξεως, ὅμοιοις καὶ τοῖς Σύροις τοῦ αὐτοῦ τὰ αὐτὰ μετὰ τῶν Γραικῶν ἔθη καὶ ἡθη, κοινοῦ τε δικαιου ἀπό-

φασιν ἀπό τινος φυλάττουσιν, ἐπεσφραγισμένη τῇ Α μuni juris sententia a cunctis observanda, consignata præsentis hujus sanctionis auctoritate mandamus.

Τοῦ μὴ δ' ἔτέρους τοὺς τῆς ἡμετέρας διατάξεως ὄρους τολμᾶσαι παραβῆναι, η̄ ἔτι μητροπόλεοις ἢ ὑπεξαιρέσεως αὐτοὺς λόγους διατάξειν πλὴν ἐν Χριστῷ τῇ ἀληθεῖ πάντων εἰρήνῃ, ἐκάτεροι μέντοι πρὸς ἄλληλους μέλη διὰ δύμοψιχίας συνένωσιν καὶ τάξιν συνηθείας, γένοντο τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς ἐν σώμα. Ἀμήν.

Ἐδόθη Ἀναγγεία διὰ χειρὸς τοῦ μαίστωρος Ἰορδάνου, τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας Ῥώμης καυσουρικούλαρίου καὶ νοταρίου, τῇ ἐννάτῃ Ἰουλίου, ἵνδ'. γ', ἔτει τοῦ Κυρίου σαρκώσεως χιλιοστῷ διακοσιοστῷ εξηκοστῷ, τοῦ τοῦ παπάτου ἀρχιερέως τοῦ τετάρτου πάκα Ἀλεξανδρου πέμπτου ἔτους ἔγοντος.

B

'Εγὼ Ἀλέξανδρος

'Εκκλησίας

'Υπέργρα-

'Εγὼ Ὅτω

ἐπίσκοπος

'Εγὼ Στέφανος

ἐπίσκοπος

Ἀναλόγε	
ο	ο
ἄγιος	ἄγιος
Πέτρος	Παῦλος
Αλέξαν-	θρος
Πάπα	τέταρ-
το	ς
ποσ ποζρος	

Καθολικῆς
ἐπίσκοπος
ψα.
Τουσκουλάνου
ὑπέγραψα.
Πρωιεστίνης
ὑπέγραψα.

Ego Alexander
Ecclesiae
Sub-
Ego Otto
Episcopus
Ego Stephanus
Episcopus

Svscipe
Sanctvs
Petrvs
Ego
Alexan-
Papa
der
IV

Catholicæ
Episcopus
scripsi
Tusculanus
subscripsi
Prænestinus
subscripsi

Αἱ τῶν καρδιναλίων ὑπογραφαι.

'Εγὼ ἀδελφὸς Ἰωάννης (22), ὁ πρεσβύτερος καρδινάλιος τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου ἐν Λουκίᾳ, ὑπέγραψα.

'Εγὼ ἀδελφὸς Οὐγγρος, ἐπιγεγραμμένος πρεσβύτερος τῆς Ἁγίας Σαβίνης καρδινάλιος, ὑπέγραψα.

'Εγὼ Ρικάρδος, τοῦ Ἁγίου Ἀγγέλου διάκονος καρδινάλιος, ὑπέγραψα.

'Εγὼ Ὁκταβιανὸς, ὁ τῆς Ἁγίας Θεοτόκου Μηρίας τῆς ἐν Πλατείᾳ ὁδοῦ διάκονος καρδινάλιος, ὑπέγραψα.

'Εγὼ Ἰωάννης, τοῦ Ἁγίου Νεκολίου ἐν τῇ φυλακῇ Τουλλιανοῦ διάκονος καρδινάλιος, ὑπέγραψα.

'Εγὼ Ὄτομπόνος, τοῦ Ἁγίου Ἀδριανοῦ διάκονος καρδινάλιος, ὑπέγραψα.

Καὶ γεγονοῖς ἐπιμελοῦς τῆς παραθεσίας τοῦ τοιούτου μεταγράμματος πρὸς τὰ ἀρχαῖα γράμματα, ὁμολογοῦμεν τούτο τὸ μετάγραμμα ἀληθὲς εἶναι, καὶ τὴν ἀληθῆ προτίθησιν τῶν ἐξ ἀρχῆς γραμμάτων, ιδόντες ἀ μετεγράφησαν ἵκε προσταγῆς καὶ θελήσεως ἡμετέρους, καὶ διεκρίπτους ἐπερχομένης ἀπὸ τοῦ κάτωθεν γεγραμμένου νοταρίου οὐδενὸς πριστενέτος οὔτ' ἐλαττοθέντος γράμματος, η̄ συλλαβῆς τὸ ἐλαττούν ἡ ἀλλοιούν τὴν τῆς ἀληθείας ὑπόστασιν. Ήτοι μεταγραψῆ δημοσίᾳ πιστεύειν καὶ ἐν χοίσαι καὶ ἐκτὸς θουλήμενα ὥσπερ καὶ τοῖς κυρίοις γράμμασιν. Εἰς οὖ πράγματος μαρτυρίαν καὶ τελεωτέραν πίστωσιν τὸ πιρὸν μετάγραμμα, η̄ τὸ δημόσιον δικαιώματα, ληφθεῖν ἀπὸ τῶν κυρίων

D
Et diligentí facta collatione hujus transumpti cum antiquo exemplari, fatemur hoc transumptum esse verum ac veram comprehendere sententiam primi exemplaris, scientes, ea quæ descripta sunt ex nostro decreto et voluntate et accurata discussione a subscripto notario fuisse exarata, nihil addito, neque syllaba vel littera dempta quæ minuat vel mutet veritatis substantiam. Cui publico transumpto fidem in judicio et extra haberi volumus non secus ac primo exemplari. In cujus rei testimonium majoronque fidem, præsens transumptum seu publicum instrumentum, a præfatis veris exemplaribus descriptum, cum facultatis sigillo procuratori Leucosiae Ecclesiæ tradidimus.

(22) 'Εγὼ Ἰωάννης. In actis Alexandri IV im pressis non reperitur nomen istius cardinalis. In ecclesia tamen Sanctæ Agnetis Romæ in marmorea

in inscriptione consecrationis ejus ecclesiæ, factæ ab eodem Alexandro IV anno 1254, est Joannes card. tituli S. Nicolai in Carcere Tulliano.

γραμμάτων τῶν προλεχθέντων ἐπισφραγίσματων ἔνεργειας, τῷ ἐπιτρόπῳ τῆς ἐν Λευκοσίᾳ Ἐκκλησίας παρέσχουν.

Scripum Leucosiae in aula archiepiscopi, anno A
ab Incarnatione Domini 1297, indict. xv, die
4 Maii. Theobaldi publici notarii calamo scriptum
prædictum decretum a præfato domino archiepi-
scopo vivæ vocis oraculo editum in civitate Leuco-
siae, in aula archiepiscopi, ipso archiepiscopo pro-
tribunali sedente, coram judiciariis testibus: Adamo
Carmeli, magistro Thoma, jurisconsulto Sareph-
tano; domino Cintino doctore, sacerdote; domino
Crispino, sacerdote et exarcho ecclesiae Leucosiae;
.... clia Alemanno, exarcho; magistro Berneto,
Viennensi; Petro Reginensi, catholico notario;
Nicolao Mutelario, catholico notario; Bernardo
Risinii e Rivallo domestico; et compluribus aliis
testibus ad hoc specialiter vocatis.

τοῦ Μουτσικρίου καθολικοῦ νοταρίου · Μπερνάρδου
ἄλλων μαρτύρων εἰς τοῦτο κληθέντων ιδίως.

Et ego Theobaldus, Veronensis, publicus nota-
rius, prædictum transumptum ex germanis exem-
plaribus papæ jam exhibitis, quemadmodum reperi
in originali, ita in hoc transumpto de verbo ad
verbū interpretans descripsi, ex mandato et
jussu domini judicis et officialis, ut supra dictum
est, nihil addito vel detracto aut mutato de scri-
pturæ substantia nisi forte ex incuria aliqua littera
vel syllaba inconsidere oculos effugiens mitala
fuerit, et nunc consueto meo sigillo obsignavi. Et
diligenti facta collatione hujus transumpti cum ori-
ginalibus litteris, comprobatur hoc transumptum
verum esse vereque respondere exemplari scripto
nobis exhibito, quod ex mandato et voluntate no-
stra descriptum est, cum discussione notarii inferius
descripti. Testes autem horum fuere domini, C
nimirum, Eritlus Bernensis; Thomas Retomi,
caballarius; magister Coraldus, Anconitanus; ma-
gister Guillelmus, Templi advocatus; Petrus An-
selmi et Guillelmus Lamperti, ambo notarii publici.
In cuius rei testimonium majoremque fidem præ-
fatus minister suo hoc firmavit testimonio. Ego
Theobaldus, Veronensis, forensi et imperiali au-
toritate publicus notarius, ex originali scripto de-
sumptui esse fateor, permissione et facultate do-
mini, enijs id muneris est, mihi facta ejusque
discussione inserta, propria manu subserpsi et ex
fide transtali nihil addito vel detracto quod sensum
mutare queat vel exemplaris scripti sententiam;
et a domino papa Leone aconomo et Solis electo
episcopo rogatus huic depositioni adfui et peculiari
meo sigillo signavi.

Δέοντος, εἰκονίσαις καὶ τῆς Σωλεῖας ὑποψήφιου (23),
καὶ τῷ ἐμῷ ιδίῳ βουλευτηρίῳ ἐπισφραγίσκην.

(23) Τῆς Σωλεῖας ὑποψήφιος. Υποψήφιος est
episcopus per suffragia electus, non tamen adhuc
consecratus, quasi sub calculis ac suffragiis, eo
quod tantum calculis electus, neendum præsentatus
imperatori, nec renuntiatus, nec consecratus, Co-
dinus, *De offic. Cpolit.*, cap. 20, n. 4, postquam
per suffragia duodecim episcoporum electus est

Γέγραπται ἐν Λευκοσίᾳ, ἐν τῇ τοῦ ἀρχιεπισκό-
που αὐλῇ, ἔτη ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκουμένης, απτζ',
ἐνδ. τε', Μαΐῳ δ', τῷ τοῦ Θεοπάτρου κοινοῦ νησταρίου
καλάμῳ γραφὲν τὸ προρρήθεν πρόσταγμα ἀπὸ τοῦ
προλεχθέντος κυροῦ ἀρχιεπισκόπου ἐμβύχου φωνῆς
χρησιμοδοτήματε, ἐν τῇ πόλει Λευκοσίᾳ ἐν τῇ τοῦ
ἀρχιεπισκόπου αὐλῇ, αὐτοῦ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἐπὶ¹
βόρυτος καθημένου ἐνώπιον τῶν διακριτικῶν
Ἀδάμ, τοῦ ἀπὸ Καρυάλου · τοῦ μαϊστορος Θωμᾶ
τοῦ νομοδιδυκάλου, τοῦ ἀπὸ Σαραφθᾶ · τοῦ κυροῦ
Κεντίνου, διδασκάλου ἱερέως · κυροῦ Κρισπίνου,
ἱερέως καὶ ἔξαρχου τῆς τῆς Λευκοσίας Ἐκκλη-
σίας... κλιάρη Ἀλεμάνου, ἡ ἐκλειψθέντος ἔξαρχου
μαϊστορος Βασιλέτου ἀπὸ Βιέννης · Πέτρου ἀπὸ τῆς
Ρηγίου, ἀποστολικοῦ νοταρίου · Νικολίου ἀπὸ
Ρετίνου ἀπὸ Ριβάλτου, οἰκειακοῦ, καὶ πλειόνων

Κάγκι Θεοπάτρος ἀπὸ Βερόνας, δημόσιος νοτά-
ρος, τὸ προρρήθεν μετάγραμμα ἐκ τῶν κυρίων τοῦ
Πάπα γραμμάτων τῶν προεκτείντων καθίσις ἐν τῷ
κυρίῳ σύρον, οὗτος ἐν τούτῳ τῷ μεταγραφέντι ἀπὸ²
λόγου εἰς λόγου μετάγραψα ἐξ ἐπιτροπῆς καὶ προστά-
ξεως τοῦ προρρήθεντος κυρίου δικαστήλου καὶ δρψι-
καλίου, ὡς σύνωθεν διεύδιλλωται· οὐδενὸς προστεθέντος
ἡ ἐκλειψθέντος ἐν τῇ τῆς γραφῆς οὐσίᾳς, εἰ μήπως
γράμματος τωνος ἡ συλλαβῆς γάριν ὀσυκοφίας, καὶ
νῦν τῷ ιδίῳ σφραγίσματε τῷ ἑλάδι ἐπιφραγίσα. Καὶ
γεγονοῖς ἀκριβῶς ἀντιπαραχθέσεως τῆς τοιαύτης
μεταγραφῆς ἀπὲ τῶν κυρίων γραμμάτων, μαρτυ-
ρεῖται τοῦτο τὸ μετάγραμμα ἀληθές, καὶ τὴν ἀληθῆ
περίληψιν τοῦ κυρίου ἐγγράφου ἡμῖν ὑπέδειξεν, ὃ
μετεγράψει ὁ μαϊστορ Κορδελλος ἀπὸ τῆς Ἀγκόνας · ὁ μαϊστορ Γου-
λιέλμος ἀπὸ τοῦ Τέμπου συνήγορος · ὁ Πέτρος τοῦ
Ἀντέλμου, καὶ Πουλελμος τοῦ Λαυπέρτου, ὁ μαϊ-
στοις νοτάριοι. Εἰς οὓς πράγματος μαρτυρίας καὶ
περισσοτέρων ἀσφάλειας ὁ προλεχθεὶς ὑπουργὸς
τοῦτο ἐσφράγισε τῆς αὐτοῦ μαρτυρίας. Ἐγὼ Θεοπάτ-
ρος ἀπὸ Βερόνας, τῆς αὐλῆς καὶ ἀδελας βατιλικῆς
δημοσίας νοτάριος, ἐκ τοῦ κυρίου ἐγγράφου ληψέων,
ἀδειᾳ καὶ προστάξει τοῦ κυρίου τοῦ τὴν λειτουργίαν
ἐκπληροῦντος ἐμοὶ γεγονοῖα, καὶ τῷ αὐτῷ ἐπει-
ρηθείσῃ τῇ ιδίᾳ χαρὶ ὑπέροχων καὶ πιστῶς με-
τέθηκα, οὐδενὸς προστεθέντος ἡ ἐκλειψθέντος δυνα-
μένου ἀλλοιούν τὴν ἀπόφασιν ἡ τὴν τοῦ κυρίου ἐγ-
γράφου περίληψιν · καὶ ἀπὸ τοῦ κυρίου πάπια
παρουσιησίς εἰς ταύτην τὴν δημοσίαν θίσιν φαρ-
μάκιον

patriarcha Cp. sedente imperatore in throno, ἥρχε-
ται ὁ ὑποψήφιος πατριάρχης, ὁ ὑποψήφιος γαρ μήρο-
τος λέγεται, καὶ καθιερεῖ ἐπ' αὐτοῦ. Venit electus,
seu suffragiis obnoxius (sic reddit Gretserus), eo
usque enim hoc nomine appellatur, et sedet in illo
throno. Deinde renuntiatur patriarcha ab impera-
tore, ac demum consecratur in ecclesia S. Sophiæ.

Alexandri IV Constitutionem Cypriam confirmavit Sextus IV anno 1472. Ejus bullam ex chartulario S. Sophie Nicosiensis, in bibliotheca S. Marci Veneta asservato, edidit vir clarissimus D. de Mas Latrie in *Historia insulae Cypræ* (1re partie. Documents). Eam, quamvis sæculis duobus posteriorem, priori subjicimus propter materie cognationem.

SIXTI IV ROMANI PONTIFICIS BULLA

AD EPISCOPOS GRÆCOS, ARMENOS, NESTORIANOS ET JACOBITAS IN INSULA
CYPRO CONSTITUTOS.

Ut jurisdictionem ecclesiasticam in locis tantum eorum sedi olim assignatis, Soliae scilicet, Arsinoe, Lefkara et Karpasso, exerceant¹.

(1472. Jan.-Aug. — Romæ.)

(Venise Bibl. de Saint-Marc. Ms. LVI. Classe IV de l'app. aux MSS. latins. Cartulaire de Sainte-Sophie de Nicosie pièce n. 94).

Sixtus episcopus, etc. Ad perpetuam rei memo-
riam

Sane, fide dignorum relatibus, ad nostrum per-
venit auditum quod, in civitate et dioecesi Nico-
siensibus, fuit esseque consuevit et hodie est
episcopus Grecus, loci Solie², qui ultra locum
predictum, unde nomen sumit, et in quo tribunal
habere potest, in civitate et dioecesi predictis, in
prejudicium ecclesie Latine, que pastore jam diu
caruit³ qui jura et libertates ecclesie predicte de-
fendere et tenere posset aut sciret, omnia et sin-
gula que jurisdictionis et officii episcopalnis occu-
pavit et exercere presumit; ubi dictus Grecus
episcopus et alii Armenorum seu Jacobitarum et
aliorum diversarum sectarum heresin et scismati-
corum etiam ibidem et in aliis regni Cipri dioecesi-
bus et etiam civitatibus, que Latinis dioecesanis

A subjecte et sub ipsorum cura existunt, quecumque,
contra sacros canones, Apostolice Sedis regulas,
ac sanctorum Patrum consuetudines, nullos ad
ordines sacros nisi per simoniam et pecuniam et
alias illicitas pactiones, et aliquatenus bigamos.
spurios et quoscumque ex illico cohortu procreatos
penitus inhabiles, alias et alias omnino litterarum
imperitos ordinant et promoveri⁴ permittunt; et,
quod deterius est, propter nimiam ignorantiam,
ecclesie Romane decreta spernentes, quarto et
tertio quandoque consanguinitatis et affinitatis
gradibus tam in contracto quam in contrahendo
matrimonio dispensare, ac pro libito matrimoniali
et alias causas spirituales audire et definiire,
nec non dimitendi uxores et alias accipiendi li-
centiam prebere, in maximum Romane ecclesie et
Latine vilipendium, ac Latinorum prejudicium, ad

¹ La bulle d'Alexandre IV de l'an 1260, connue dans l'histoire ecclésiastique sous le nom de *Constitution chypriote*, avait confirmé les décisions de Clément III (a), en vertu desquelles les anciens évêchés grecs étaient réduits à quatre, nombre des évêchés latins institués dans l'île, et avait ordonné, en outre que les évêques grecs ne résideraient pas dans les mêmes villes que les évêques latins. Solia fut assigné pour le siège de l'évêque grec du diocèse de Nicosie ; Arsinoë, pour celui de Baphos ; Karpasso, pour celui de Famagouste, et Lolkara, pour celui de Limassol. Les autres évêques dissidents durent plus tard résider et exercer leur juridiction dans ces mêmes lieux, afin de ne point

(a) Vide in *Patrologia Latina*, tom. CCVI

gêner l'action des pasteurs catholiques. La cour de Rome était obligée de rappeler de temps à autre ces prescriptions, dont les évêques des communions orientales cherchaient toujours à s'éloigner.

² La vallée de Solia au N. de l'Olympe.

³ Que pastore jam diu caruit. Il paraît d'après ces expressions, que l'archevêché de Nicosie varqua quelque temps entre la démission de Guillaume Gonème et la promotion de Louis Pérez Fabrice ; ou bien que la cour de Rome ne reconnut pas comme valables les nominations de Jacques le Bâtard et de Guillaume Gonème son successeur au siège métropolitain.

⁴ Au Ms. *promoventi*.